

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
GRAD GRAČANICA

Razmatra: **Gradsko vijeće**

Predlagač: **Gradonačelnik**

Obradivač: **Služba za poduzetništvo,
lokalni razvoj i finansije
-Odsjek za lokalni razvoj**

Gračanica, septembar 2026.godine

IZVJEŠTAJ
o razvoju Grada Gračanica za
2025.godinu

s pregledom realizacije „Strategije
razvoja Grada Gračanica 2023.-2027.“
za 2025.godinu

GRAD GRAČANICA

Izvještaj o razvoju Grada Gračanica za 2025.godinu

s pregledom realizacije „Strategije razvoja Grada Gračanica 2023.-2027.“
za 2025.godinu

Gračanica, septembar 2026.godine

Sadržaj

Lista pojmova i skraćenica	4
Lista tabela.....	5
Lista grafikona.....	6
IZVRŠNI SAŽETAK	7
UVOD	9
1. ANALIZA RAZVOJNIH TRENDOVA KROZ PRIKAZ UTVRĐENOG SISTEMA INDIKATORA.....	11
1.1. Sažetak osnovnih indikatora razvoja.....	13
1.2. Nivo razvijenosti	15
1.3. Demografske karakteristike i kretanja.....	17
1.3.1. Ukupan broj stanovnika	18
1.3.2. Struktura stanovništva (starosna)	18
1.3.3. Stopa izdržavanog stanovništva	19
1.3.4. Prirodni priraštaj stanovništva.....	19
1.3.4. Migracije stanovništva	20
1.4. Ekonomski pokazatelji	22
1.4.1. Registar poslovnih subjekata/Broj privrednih subjekata po djelatnostima	23
1.4.2. Vanjskotrgovinski bilans/Spoljnotrgovinska razmjena	26
1.4.3. Tržište rada	28
1.4.4. Sindikalna potrošačka korpa	33
1.4.5. Razvoj poduzetništva	33
1.4.6. Poljoprivredna proizvodnja	34
1.4.7. Turizam	39
1.5. Društveni pokazatelji.....	40
1.5.1. Socijalna i zdravstvena zaštita.....	41
1.5.3. Obrazovanje	44
1.5.4. Kultura i umjetnost.....	46
1.5.5. Sport	47
1.5. Infrastruktura i zaštita okoliša	48
2. STEPEN PROVEDBE STRATEŠKIH CILJEVA, PRIORITETA I DEFINIRANIH MJERA U STRATEGIJI RAZVOJA GRADA GRAČANICA.....	50
2.5. Struktura Strategije razvoja Grada Gračаницa 2023.-2027.godina.....	50
2.6. Provedba Strategije razvoja Grada Gračаницa u 2024.godini	52
Strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam.....	52
Strateški cilj 2. „Odgovorna uprava orjentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane“	53
Strateški cilj 3. „Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije“..	56
3. PREGLED PLANIRANIH I OSTVARENIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA NA NIVOU STRATEŠKIH CILJEVA I PRIORITETA NA GODIŠNJEM NIVOU.....	59
4. IMPLEMENTACIJA SDG CILJEVA (AGENDA 2030) KROZ PROVEDBU STRATEŠKIH CILJEVA, PRIORITETA I DEFINIRANIH MJERA U STRATEGIJI RAZVOJA GRADA GRAČANICA 2023-2027	61
5. PREPORUKE.....	63

Lista pojmova i skraćenica

BiH – Bosna i Hercegovina

CO₂ – karbon dioksid

CZ - Civilna zaštita

EU – Evropska unija

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

FZZPR – Federalni zavod za programiranje razvoja

Indikatori - označavaju vrstu i stepen promjena koje se neposredno ostvaruju kroz realizaciju programa, projekata i razvojnih ciljeva, a služe kao kvalitativni i kvantitativni pokazatelj nivoa ostvarivanja utvrđenih ciljeva razvoja, odnosno realizacije programa ili projekata

JLS – jedinica lokalne samouprave

JP – javno preduzeće

JU - javna ustanova

km - kilometar

KM – kovertibilne marke (BAM)

KO – katastarska općina

LEAP – Lokalni ekološki akcioni plan (eng. Local Environmental Action Plan)

m – metar

MEG projekat – Projekat općinskog okolišnog i ekonomskog upravljanja

NVO/OCD – nevladina organizacija/organizacija civilnog društva

n/d – nije dostupno

SC – Strateški cilj

SDG – Ciljevi održivog razvoja (eng. Sustainable Development Goals)

SEAP – Akcioni plan održivog upravljanja energijom (eng. Sustainable Energy Action Plan)

SECAP – Akcioni plan energetski održivog razvoja i klimatskih promjena (eng. Sustainable Energy Climate Action Plan)

t – tona

TK – Tuzlanski kanton

VC – fondovi preduzetničkog kapitala (eng. venture capital fondovi)

VSS – visoka stručna sprema

Lista tabela

Tabela 01. Pregled planiranih i realizovanih finansijskih sredstava u 2025.godini	7
Tabela 02. Indikatori/pokazatelji uticaja za strateške ciljeve	12
Tabela 03. Osnovni indikatori razvoja Grada Gračanica i TK u periodu 2021.-2025.godina....	14
Tabela 04. Nivo razvijenosti (za 15 od 79) općina/gradova FBiH u 2025.godini	16
Tabela 05. Indikatori indeksa razvijenosti u Gradu Gračanica u periodu 2018.-2025.godina ...	17
Tabela 06. Gustina naseljenosti stanovništva u Gradu Gračanica u periodu 2016.-2025.	17
Tabela 07. Dobna struktura stanovništva u periodu 2016.-2025.godine - Grad Gračanica.....	18
Tabela 08. Prirodni priraštaj u Gradu Gračanica, Tuzlanskom kantonu i FBiH u periodu 2016-2025.....	19
Tabela 09. Prirodno kretanje stanovništva u Gradu Gračanica u periodu 2017.-2025.godini....	20
Tabela 10. Pregled migracijskih kretanja na području Grada Gračanica u periodu 2014.-2025.godine	20
Tabela 11. Broj izbjeglih i raseljenih lica na području Grada Gračanica po spolu u periodu 2021.-2025.godina	21
Tabela 12. Pregled podataka o izbjegličkim naseljima na području grada Gračanica u 2025.godini	21
Tabela 13. Pregled indikatora ekonomskog razvoja u Gradu Gračanica za 2024.godinu	22
Tabela 14. Pregled broja firmi po djelatnostima u periodu 2020.-2025.godine	23
Tabela 15. Broj novoregistriranih i zatvorenih/odjavljenih obrta u Gradu Gračanica u periodu 2021.-2025.....	24
Tabela 16. Struktura poslovnih subjekata u Gradu Gračanica TK i FBiH u periodu 2014.-2025., stanje 31.12.2024.....	25
Tabela 17. Spoljno trgovinska razmjena u periodu 2009. - 2025.godine sa uporednim podacima TK i FBiH za 2025.godinu	27
Tabela 18. Zaposlenost ukupnog i radno aktivnog stanovništva 1991. i 2019.-2025.godine.....	29
Tabela 19. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka sa uporednim podacima za TK i FBiH u periodu od 2022. do 2025.godine	29
Tabela 20. Stepen zaposlenosti i nezaposlenosti u periodu 2016.-2025.godine sa uporednim pokazateljima za TK i FBiH.....	30
Tabela 21. Prosječne neto plaće u periodu 2014.-2025.godine sa uporednim podacima za FBiH i TK.....	31
Tabela 22. Prosječne penzije u periodu 2011.-2025.godine sa uporednim podacima FBiH i TK	32
Tabela 23. Struktura upotrebe zemljišta	35
Tabela 24. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji po izvorima finansiranja u periodu 2008.-2025.godine.....	36
Tabela 25. Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica za 2025.godinu	37
Tabela 26. Pregled broja noćenja turista po gradovima/općinama TK u periodu 2017-2025.godina	39
Tabela 27. Turistički smještajni kapaciteti po gradovima/općinama TK u periodu 2017.-2025.godina	39
Tabela 28. Pregled indikatora društvenog razvoja u Gradu Gračanica za 2024.godinu.....	40
Tabela 29. Broj korisnika socijalne zaštite po priznatim pravima u periodu 2018.-2025.godina	42

Tabela 30. Pregled kategorija korisnika socijalne zaštite u periodu 2021.-2025.godina.....	42
Tabela 31. Broj prekršaja po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici u periodu 2020.-2025. godine	43
Tabela 32. Broj djece u predškolskim ustanovama u Gradu Gračanica u periodu 2016.-2025.godina	44
Tabela 33. Pregled osnovnog obrazovanja u Gradu Gračanica TK i FBiH periodu 2014.-2025.godina	44
Tabela 34. Pregled srednjeg obrazovanja u Gradu Gračanica TK i FBiH u periodu 2014.-2025.godina	45
Tabela 35. Broj upisanih studenata na visokoškolskim ustanovama prema mjestu prebivališta i spolu u periodu 2014.-2025.godina	45
Tabela 36. Broj učenika koji su napustili školovanje prije njegovog okončanja u školama na području grada Gračanica u periodu 2021.-2025.godine	46
Tabela 37. Pregled indikatora razvoja sektora okoliša u Gradu Gračanica za 2024.godinu	48
Tabela 38. Pregled strateških i prioritetnih ciljeva	50
Tabela 39. Strateški projekti u Gradu Gračanica u periodu 2023.-2027.godina	51
Tabela 40. Pregled planiranih sredstava po strateškim ciljevima Akcionom planu 2025.-2027.51	
Tabela 41. Ostvareni rezultati za strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam po prioritetima u 2025.godini.....	52
Tabela 42. Ostvareni rezultati za strateški cilj 2. „Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane“ po prioritetima u 2025.godini.....	53
Tabela 43. Ostvareni rezultati za strateški cilj 3. „Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije“ po prioritetima u 2025.godini	56
Tabela 44. Pregled realizacije strateških projekata u Gradu Gračanica u 2025.godini	57
Tabela 45. Finansijska projekcija plana i realizacije po sektorima u 2025.godini	59
Tabela 46. Pregled finansijske realizacije po izvorima i sektorima u 2025.godini	59
Tabela 47. Pregled planiranih i realizovanih finansijskih sredstava na nivou strateških ciljeva i prioriteta u 2025.godini	60
Tabela 48. Povezanost Strategije razvoja Grada Gračanica 2023-2027. sa Okvirom za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH.....	62

Lista grafikona

Grafikon 01. Dobna struktura stanovništva u periodu 2016.-2025.godine – Grad Gračanica, struktura stanovništva po glavnim starosnim skupinama po godinama - % ukupnog stanovništva FBiH	18
Grafikon 02. Prirodno kretanje stanovništva u periodu 2016.-2025.godine – Grad Gračanica.	19
Grafikon 03. Pregled migracijskih kretanja na području Grada Gračanica u periodu 2014.-2025.godine	21
Grafikon 04. Broj registrovanih obrta i pravnih lica u Gradu Gračanica za period 2015.-2025.godina	26
Grafikon 05. Uvoz izvoz i saldo robne razmjene u 000 KM u periodu 2010.-2025.godine - Grad Gračanica	28
Grafikon 06. Struktura zaposlenosti/ nezaposlenosti za grad Gračanica (stanje 2025.godine) .	30
Grafikon 07. Pregled kretanja broja zaposlenih nezaposlenih i prosječne neto plaće u KM u periodu 2015.-2025.godine - Grad Gračanica	32

IZVRŠNI SAŽETAK

Grad Gračanica je na osnovu Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine i Uredbe o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji Bosne i Hercegovine, pripremio Izvještaj o razvoju sa informacijom o realizaciji Strategije razvoja grada Gračanica za period 2023. – 2027.godine. Pripremljeni izvještaj/informacija obuhvata period implementacije Strategije razvoja Grada za 2025.godinu. Odlukom o usvajanju Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027.godine, broj 01-24-01189-2023 od 29.03.2023.godine, Gradsko vijeće Gračanica usvojilo je Strategiju razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027.godine ("Službeni glasnik Grada Gračanica", broj: 04/23).

Visok stepen finansijske realizacije planiranih sredstava koji iznosi 98,99 %, ukazuje na izuzetno dobru realizaciju Strategije razvoja Grada Gračanica 2023.-2027. u 2025.godini.

Tabela 01. Pregled planiranih i realizovanih finansijskih sredstava u 2025.godini

Oblast razvoja	Broj i naziv strateškog cilja	Plan finansiranja aktivnosti i strateških projekata za 2025. (KM)	Realizacija u 2025.	
			KM	%
0	1	2	3	4 (3/2)
Ekonomski razvoj	Strateški cilj I: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	6.217.000	6.114.342	98,35%
Društveni razvoj	Strateški cilj II: Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane	5.172.717	6.559.074	126,80%
Razvoj okoline	Strateški cilj III: Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije	6.889.069	5.421.099	78,69%
Ukupno	SC I + SC II + SC III	18.278.786	18.094.516	98,99%

Izuzetno visokom procentu realizacije u odnosu na plan u Strateškom cilju 1. najviše doprinose podsticaji poljoprivrednim proizvođačima na području grada Gračanica, u ukupnom iznosu od 5.538.057 KM i to iz Budžeta Federacije BiH 4.011.914 KM, Budžeta TK 1.226.143 KM i Budžeta Grada Gračanica 300.000 KM. Prilikom planiranja iznosa podsticaja tokom izrade Strategije razvoja Grada Gračanica kao polazni iznosi korišteni su podaci iz 2020.-2023. godine koji su bili značajno niži, a došlo je do povećanja iznosa za poljoprivredu od strane viših nivoa vlasti.

Od 10 ključnih strateških projekata definisanih Strategijom razvoja Grada Gračanica, realizovane su aktivnosti na slijedećih 5 strateških projekata:

- 2.4.1.1. Završetak privredno kulturnog i sportskog centra Bazen Gračanica,
- 3.1.1.1. Sanacija deponije komunalnog otpada Grada Gračanica (II faza),
- 3.2.1.1. Rješavanje vodosnabdijevanja u Lukavici,
- 3.2.4.1. Obezbjedenje proticajnog profila rijeke Spreče na kritičnim lokacijama na području grada Gračanica,
- 3.3.2.1. Toplifikacija grada Gračanica III faza.

Na osnovu indeksa razvijenosti, izvršeno je rangiranje 79 jedinica lokalnih samouprava FBiH, te se Grad Gračanica, sa indeksom razvijenosti od 0,94, se nalazi na 23. mjestu u trećoj grupi od 79 općina/gradova FBiH, a u Tuzlanskom kantonu Grad Gračanica se nalazi na drugom mjestu, poslije Grada Tuzla. U odnosu na 2024.godinu kada je bio na 22. mjestu Grad Gračanica je pomaknuo indeks razvijenosti za jedno mjesto niže na 23.

Demografski podaci u skladu sa općim tendencijama u Bosni i Hercegovini pokazuju negativan trend, jer se smanjuje ukupan broj stanovnika, starosna struktura stanovništva se sve više pomjera ka starijoj životnoj dobi, kao i prirodni priraštaj i saldo migracija.

Broj zaposlenih je smanjen sa 10.952 u 2024. godini, na 10.900 u 2025. godini, a broj nezaposlenih je ostao na istom nivou i iznosi 6.403.

Ostvareni prihod preduzeća sa područja grada Gračanica je povećan sa 1.287.966.000 KM u 2024. godini na 1.344.363.000 KM u 2025. godini.

U 2025.godini sa ostvarenim uvozom od 324,3 miliona KM i izvozom od 328,5 miliona KM iskazan je pozitivan saldo od 4,13 miliona KM, a pokrivenost uvoza izvozom od 101,27 %, koji je iznad pokrivenosti uvoza izvozom FBiH koji iznosi 53,23 % i TK koji iznosi 80,72 %. Učešće izvoza privrede Grada Gračanica u izvozu TK iznosi 15,49 %, a uvoza 12,35 %.

U prvom kvartalu 2025. godine formiran je Razvojni tim Grada Gračanica aktivno uključen u procese planiranja razvoja i upravljanja razvojem i koji je postupao po izrađenim smjernicama za realizaciju projekata koji se finansiraju/sufinansiraju sredstvima donatora pri apliciranju i realizaciji projekata.

UVOD

Izvještaj o razvoju je propisan članom 22, stav (1) i članom 26. Zakona o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 32/17) i pratećim Uredbama te je predviđen Izvještaj o razvoju, koji sadrži i izvještaj o realizaciji Strategije.

Prema članu 16. stav (7) Uredbe o trogodišnjem, godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 74/19 i 02/21), Gradonačelnik isti dostavlja Gradskom vijeću radi informisanja. Stoga, iako je u pitanju Izvještaj, Gradsko vijeće ga ne usvaja, već prima k znanju.

Cilj ovog izvještaja je da na jednostavan, jasan i pregledan način predstavi rezultate implementacije Strategije razvoja Grada Gračanica 2023.-2027.godine. Strategija razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027.godine (u daljem tekstu: Strategija razvoja Grada) predstavlja integrisani multisektorski strateški dokument kojim se definišu javne politike i integralno usmjerava razvoj Grada Gračanica. Kao takva, Strategija razvoja Grada sadrži prioritete prostornog razvoja grada i razvojne pravce definirane u strateškim dokumentima Tuzlanskog kantona, Federacije i dokumentima relevantnim za proces integracije Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju te predstavlja podlogu za usklađivanje i izradu akcionih planova. Proces izrade Strategije razvoja Grada koordinirao je Odsjek za lokalni razvoj u okviru Službe za poduzetništvo, lokalni razvoj i finansije, koje ima formalnu funkciju tijela za razvojno planiranje i upravljanje razvojem na nivou Grada Gračanica. Strategija razvoja Grada je u potpunosti izrađena u skladu sa Zakonom o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/17) i Uredbom o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 74/19 i 2/21) te je usklađena sa relevantnim strategijama drugih nivoa vlasti u BiH, obavezama proizašlim iz procesa evropskih integracija i Ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda (SDGs).

Stvarni rezultati razvoja koji proizlaze iz implementacije Strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije Strategije. Da bi se postiglo povezivanje razvojnih politika na širem nivou i povezivanje politika ministarstava sa provedbom mjera Strategije, Odsjek za lokalni razvoj vrši pripremu Izvještaja o razvoju Grada Gračanica. Izvještaj je pripremljen u skladu sa Zakonom o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju, monitoringu i izvještavanju u FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 74/19 i 2/21), i kao takav je u potpunosti oslonjen na propise i odredbe regulatornog okvira za planiranje i upravljanje razvojem u Federaciji BiH.

Izvještaj o razvoju predstavlja dokument kojim se sagledavaju rezultati u ostvarivanju razvojnih ciljeva i implementaciji strateških dokumenata, i ovo je drugi po redu izvještaj koji je pripremljen sa ciljem praćenja i analize stepena društveno-ekonomskog razvoja i strukturnih izazova u Gradu Gračanica. Izvještaj ima za cilj da prezentira cjelovit pregled situacije i napretka Grada Gračanica u 2024.godini, te da posluži Gradonačelniku i Gradskom vijeću Grada Gračanica kao putokaz u budućim razvojnim procesima.

Kao temeljni dokument za shvaćanje sadašnjih i budućih razvojnih pravaca Grada Gračanica, Izvještaj o razvoju za 2025.godinu služi kao ključna osnova za donošenje odluka, planiranje te provođenje politika i mjera koje će doprinijeti dugoročnom i održivom razvoju Grada. Time se osigurava da Grad Gračanica nastavi napredovati u skladu sa svojim razvojnim potencijalima, strateškim ciljevima i prilagodljivosti prema globalnim i lokalnim izazovima.

Izvještaj je sveobuhvatan, analizira ekonomski, društveni, infrastrukturni i okolišni aspekt razvoja, te predstavlja svojevrsnu situacionu analizu koja se naslanja na Strategiju razvoja Grada i time obezbjeđuje kontinuitet u analizi i izvještavanju sveukupnog razvoja, ali i polaznu osnovu za pripremu novog trogodišnjeg akcionog plana za implementaciju Strategije razvoja. Kao takav, Izvještaj se sastoji od dva dijela koja zajednički čine jednu cjelinu i omogućuju praćenje razvojnih trendova i stepen provedbe strategije.

Izvještaj se sastoji od pet dijelova.

U prvom dijelu kroz prikaz utvrđenog sistema indikatora i polazne, ciljne i ostvarene vrijednosti indikatora, analiziraju se razvojni trendovi u gradu Gračanica, prije svega nivo razvijenosti, a zatim i indikatori po oblastima, a to su demografske karakteristike i kretanja, ekonomski pokazatelji, društveni pokazatelji i pokazatelji zaštite okoliša.

U drugom dijelu predstavljen je stepen provedbe strateških ciljeva, prioriteta i mjera definisanih u Strategiji razvoja Grada tako što je predstavljena struktura Strategije razvoja grada, a zatim i provedba Strategije razvoja grada predstavljanjem ostvarenih rezultata po prioritetima i strateškim ciljevima.

Treći dio sadrži podatke o planiranim i ostvarenim finansijskim sredstvima na nivou strateških ciljeva i prioriteta u 2025. godini, a četvrti dio povezuje ciljeve i prioritete definisane u Strategiji razvoja Grada i Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja, odnosno pokazuje njihovu usklađenost.

Peti dio sadrži set preporuka koje bi trebalo doprinijeti unaprijeđenju provedbe Strategije razvoja Grada u narednom periodu.

1. ANALIZA RAZVOJNIH TRENDOVA KROZ PRIKAZ UTVRĐENOG SISTEMA INDIKATORA

Gradsko vijeće Grada Gračanica je usvajanjem Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027.godina definisalo i uskladilo razvojne pravce i prioritete Grada Gračanica sa ključnim nacionalnim i međunarodnim razvojnim dokumentima. Vizija razvoja Grada Gračanica odražava stratešku namjeru, dubinu i širinu strateške promjene koju građani Grada Gračanica žele u periodu 2023.-2027.godine. S tim u vezi, slika ukupnog stanja i kretanja razvoja u Gradu Gračanica se posmatra u kontekstu vizijom definisanih vrijednosti i svrhe djelovanja Gradonačelnika, vijeća mjesnih zajednica i svih drugih relevantnih partnera uključenih u integrisani sistem upravljanja razvojem. Ovakav razvoj karakterišu princip održivosti i integracije, gdje svaki sektor zadržava svoje osnovne razvojne ciljeve, a zajedno ih ostvaruju u obliku uravnoteženog razvoja.

Uspješnost razvoja Grada Gračanica mjeri se sposobnošću da se prevladaju uočene slabosti i prijetnje bržem rastu, ali isto tako da se iskoriste razvojni potencijali koji nesumnjivo postoje. Shodno tome te uvažavajući strateška i dugoročna opredjeljenja Grada Gračanica, utvrđeni su strateški fokusi:

Vizija razvoja Grada Gračanica:

„Grad Gračanica je zajednica sa visoko razvijenim poduzetništvom, zelenim rastom i socijalno pravednim društvenim okruženjem u kojem žive sretni i zadovoljni ljudi.“

- Podsticati razvoj poduzetništva, posebno kroz unaprjeđenje radnih zona, i osigurati visok stepen zaposlenosti
- Kreirati poticajno okruženje i društvene sadržaje za život mladih, te poboljšati kvalitet života ranjivih grupa
- Promovirati održivu poljoprivredu i proizvodnju zdrave hrane
- Koristiti prednosti saradnje i razmjene iskustava sa drugim gradovima i općinama u BiH i susjednim zemljama za brži rast i razvoj
- Osigurati zeleni rast i promovirati proizvodnju i korištenje čiste energije
- Razvijati održiv turizam i osigurati očuvanje kulturno-historijske baštine
- Ubrzati proces deminiranja kontaminiranih područja.

Ostvarenje razvojne vizije realizovat će se kroz tri strateška cilja, razrađena u 14 prioriteta i 41 mjeru. Strateški ciljevi Grada Gračanica su usklađeni sa Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona i Okvirom za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH, kojim se utvrđuju zajednički podciljevi i indikatori za sve nivoe vlasti u BiH i usmjerava budući proces strateškog planiranja te su definisani kao:

1. SC I: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam
2. SC II: Odgovorna uprava orjentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane
3. SC III: Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije

Kako bi se adekvatno procijenio uticaj i stepen realizacije strateških ciljeva, planirano je da se isti prate kroz sljedeći set indikatora uticaja:

Tabela 02. Indikatori/pokazatelji uticaja za strateške ciljeve

Strateški cilj	Indikator uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027.)
Strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	Stepen zadovoljstva građana cijenom vode	65,00% (2021.)	80,0%
	Stepen zadovoljstva građana cijenom kanalizacije	53,00% (2021.)	70,0%
	Stepen zadovoljstva građana cijenom prikupljanja otpada i odvozom smeća	69,00% (2021.)	85,0%
	Stepen zadovoljstva građana brzinom usluge u Gradskoj upravi	88,00% (2021.)	93,0%
	Povećanje investicija-broj investicija-m ² prostora investicija u poslovnom sektoru za 20% do 2027.godine u odnosu na 2021.godinu	Broj investicija: 7 Površina: m ² 10.485 (2021.)	Broj investicija: 20 Površina: m ² 30.000 m ²
	Stepen zadovoljstva građana turističkim uslugama	0	80
Strateški cilj 2. Odgovorna uprava orjentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane	Stepen zadovoljstva građana-kvalitet usluga u Gradskoj upravi	91,00% (2021.)	95,0%
	Stepen zadovoljstva građana-rad vrtića	83,00% (2021.)	90,0%
	Stepen zadovoljstva građana-sportska dešavanja na teritoriji Grada	53,00% (2021.)	65,0%
	Stepen zadovoljstva građana-kulturna dešavanja na teritoriji Grada	53,00% (2021.)	70,0%
	Stepen zadovoljstva građana-rad mjesnih	76,00% (2021.)	80,0%
	Stepen zadovoljstva građana-rad Centra za	82,00% (2021.)	90,0%
	Stepen zadovoljstva građana-kulturna dešavanja na teritoriji Grada	53,00% (2021.)	70,0%
	Broj stanovnika na 1 ljekara	494 (2020.)	300
	Broj krivičnih i prekršajnih slučajeva u saobraćaju na području grada Gračanica	Broj krivičnih: 306 (2020) Broj prekršaja: 316 (2020)	Broj krivičnih: 245 Broj prekršaja: 252
Strateški cilj 3. Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije	Stepen zadovoljstva građana uslugama snabdijevanjem vode	67,00% (2021.)	80,0%
	Stepen zadovoljstva građana uslugama pokrivenost kanalizacijom	53,00% (2021.)	68,0%
	Stepen zadovoljstva građana-pokrivenost Grada javnom rasvjetom	63,00% (2021.)	75,0%
	Stepen zadovoljstva građana-kvalitet javne	62,00% (2021.)	75,0%
	Stepen zadovoljstva građana-rasprostranjenost javnih zelenih površina, igrališta i parkova	69,00% (2021.)	78,0%
	Stepen zadovoljstva građana-kvalitetom javnih zelenih površina, igrališta i parkova	53,00% (2021.)	68,0%
	Stepen zadovoljstva građana-rad CZ na sprečavanju posljedica prirodnih katastrofa	78,00% (2021.)	85,0%
	Nivo emisija CO ₂ , po sektorima	Polazne vrijednosti 2016.godine (SECAP): - Zgradarstvo: 126.304 t - Javna rasvjeta: 865 t - Transport: 74.476 t	Smanjenje nivoa emisija u odnosu na polaznu vrijednost, po sektorima: - Zgradarstvo: 20,80% - Javna rasvjeta: 40,00% - Transport: 0,14%
	Količina prodatog reciklažnog otpada u tonama	74,045 (2022.)	400

Kako bi se osigurao visok stepen realizacije zacrtanih strateških ciljeva Grada Gračanica, definisan je i set strateških prioriteta do 2027.godine, koji pokrivaju sve oblasti od strateškog značaja za razvoj Grada. Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći uticaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora.

U nastavku je detaljno elaboriran stepen razvoja grada u 2025.godini, kroz sistem praćenja kretanja ključnih razvojnih pokazatelja, odnosno indikatora u oblasti ekonomskog, društvenog i infrastrukturnog razvoja te zaštiti okoliša.

1.1. Sažetak osnovnih indikatora razvoja

Uticaj strateških ciljeva na razvoj Grada Gračanica se prati putem relevantnih indikatora koji imaju polaznu osnovu u 2020./2021./2022.godini. Na temelju polazne osnove se prati razvoj i napredak Grada Gračanica u godinama implementacije Strategije razvoja. Tabela osnovnih indikatora razvoja Federacije BiH Tuzlanskog kantona i Grada Gračanica u periodu 2020.-2025.godina predstavljena je u nastavku:

Tabela 03. Osnovni indikatori razvoja Grada Gračanica i TK u periodu 2021.-2025.godina

Elementi	Grad Gračanica					Tuzlanski kanton					Učešće Grada u TK				
	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(1/6)	12(2/7)	13(3/8)	14(4/9)	15(5/10)
Stanovništvo (procjena sredinom godine)	44.745	44.493	44.327	44.267	44.142	434.424	431.938	430.571	429.443	427.982	0,103	0,103	0,103	0,103	0,103
Stopa prirodnog priraštaja u ‰	-4,2	-1,6	-1,9	0,9	-2,4	-5,6	-3,2	-2,2	-2,5	-3,0	-	-	-	-	-
Stopa registrovane zaposlenosti u ‰	39,1	36,6	37,7	36,8	36,9	42,4	33,9	39,4	35,2	35,2	-	-	-	-	-
Stope registrovane aktivnosti u ‰	59,1	59,0	59,0	58,3	58,6	57,5	57,1	56,8	56,1	56,1	-	-	-	-	-
Radno sposobno stanovništvo (15-64 godina)	30.398	30.194	29.974	29.773	29.546	300.921	298.134	295.325	292.494	289.363	0,101	0,101	0,101	0,102	0,102
Prosječan broj zaposlenih osoba	10.953	11.065	11.017	10.952	10.900	99.589	101.192	101.715	102.838	101.834	0,110	0,110	0,108	0,106	0,107
Prosječan broj nezaposlenih osoba	7.022	6.758	6.667	6.403	6.403	73.295	68.973	66.161	61.315	60.583	0,095	0,098	0,101	0,104	0,106
Stopa registrovane nezaposlenosti u ‰	39,1	37,9	37,7	36,9	37,0	42,4	40,5	39,4	37,4	37,3	-	-	-	-	-
Prosječna neto plata u KM	689	815	943	1.010	1.255	906	1.022	1.161	1.248	1.458	0,761	0,798	0,812	0,809	0,861
Broj penzionera	6.161	6.254	6.434	6.701	6.860	72.149	72.145	73.593	75.119	76.647	0,085	0,087	0,089	0,089	0,090
Prosječna penzija u KM	390	445	540	576	603,19	458	522	634	679	713,19	0,852	0,852	0,852	0,848	0,846
Broj poslovnih subjekata	2.099	2.106	2.159	2.475	2.575	21.214	21.417	21.808	26.307	26.777	0,099	0,098	0,099	0,094	0,096
Izvoz robe u 000 KM	295.674	370.951	334.802	328.266	328.498	2.076.750	2.732.608	2.588.70	2.219.939	2.120.658	0,142	0,136	0,133	0,148	0,155
Uvoz robe u 000 KM	274.521	313.166	312.654	333.935	324.364	2.377.354	3.049.718	2.863.260	2.826.974	2.627.166	0,115	0,103	0,103	0,118	0,123
Trgovinski bilans u 000 KM	21.154	57.784	22.147	-5.669	-4.134	-300.604	-317.110	-274.363	-607.035	-506.508	-	-	-	-	-
Pokrivenost uvoza izvozom u ‰	107,71	118,45	107,08	98,30	98,30	87,36	89,6	90,42	78,53	78,53	-	-	-	-	-
Porezi na dohodak fizičkih lica u milionima KM	7,6	9,7	11,8	13,7	16,2	83	103	124	142,3	159,1	0,09	0,10	0,10	0,096	0,102
Prihodi od poreza na dohodak po stanovniku u KM	170	217	266	310	319	192	239	288	331	372	0,89	0,91	0,92	0,937	0,858

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

1.2. Nivo razvijenosti

Federalni zavod za programiranje razvoja, kao institucija odgovorna za cjelokupan proces strateškog planiranja u Federaciji BiH, sagledao je osnovne društveno-ekonomske pokazatelje razvoja FBiH, te izvršio rangiranje lokalnih zajednica prema nivou razvijenosti (indeksu razvijenosti) što se iskazuje indeksom razvijenosti. Prema Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17), Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih socioekonomskih pokazatelja radi mjerenja stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave i kantona. i izrađuje se u svrhu mjerenja sveukupnog uticaja implementacije strateških dokumenata. Izrađuje se u skladu s Uredbom o izradi indeksa razvijenosti u FBiH, a na osnovu Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH („Službene novine Federacije BiH, broj: 32/17).

Koristi indeksa razvijenosti ogledaju se i u unaprjeđenju razvojnog planiranja i implementacije strateških dokumenata u FBiH kao i učinkovitija raspodjela finansijskih sredstava koji treba da doprinese ravnomjernijem regionalnom razvoju. Od 2018.godine za izradu indeksa razvijenosti kantona i jedinica lokalne samouprave, u Federaciji BiH, koriste se sljedeći indikatori: prihodi od poreza na dohodak po stanovniku, stepen zaposlenosti, kretanje stanovništva, udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu i stepen obrazovanje radne snage.

Za izradu indeksa razvijenosti kantona i jedinica lokalne samouprave u Federaciji koriste se sljedeći indikatori:

- a. Porezi na dohotke fizičkih lica po stanovniku (X1);
- b. Stopa zaposlenosti (X2);
- c. Kretanje stanovništva (X3);
- d. Udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu (X4);
- e. Stopa obrazovanja radne snage (X5).

Porezi na dohotke fizičkih lica po stanovniku (X1) se računaju kao odnos ukupnog iznosa naplaćenih poreza koji su tokom jedne fiskalne godine platili poreski obveznici, fizička lica s prebivalištem ili uobičajenim boravištem na području kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave za koje se vrši izračunavanje, i broja stanovnika koji žive na području kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave. Za izračun ovog indikatora koriste se podaci Porezne uprave Federacije BiH iz obrazaca: porez na dohodak od nesamostalnih djelatnosti, porez na dohodak od samostalne djelatnosti, porez po odbitku od slobodnih i drugih samostalnih djelatnosti, porez na prihod od imovine i imovinskih prava, porez od iznajmljivanja imovine, porez na dohodak od ulaganja kapitala, dobitke nagradnih igara i igara na sreću, i porez po odbitku nerezidenta na prihode od povremenog obavljanja samostalne djelatnosti, i podaci Federalnog zavoda za statistiku o procijenjenom broju stanovnika na nivou kantona, odnosno jedinica lokalne samouprave.

Stopa zaposlenosti (X2) se računa kao odnos ukupnog broja zaposlenih na području kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave, i radno sposobnog stanovništva na području kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave u godini za koju se radi indeks razvijenosti. Za izračun ovog indikatora koriste se podaci Federalnog zavoda za statistiku.

Kretanje stanovništva (X3) se računa kao odnos procijenjenog broja stanovnika na području kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave u godini za koju se radi indeks razvijenosti i broja stanovnika kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave prema rezultatima posljednjeg zvaničnog popisa stanovništva. Za izračun ovog indikatora koriste se podaci Federalnog zavoda za statistiku.

Udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu (X4) se računa kao odnos broja stanovnika sa 65 godina i više na području kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave i procijenjenog ukupnog broja stanovnika kantona, odnosno jedinice lokalne samouprave u godini za koju se radi indeks razvijenosti. Za izračun ovog indikatora koriste se podaci Federalnog zavoda za statistiku.

Stopa obrazovanja radne snage (X5) se računa kao odnos broja stanovnika sa srednjom školom i višim nivoom obrazovanja i radne snage (zaposleni i nezaposleni) na nivou kantona, odnosno jedinica lokalne samouprave u godini za koju se radi indeks razvijenosti. Za izračun ovog indikatora koriste se podaci Federalnog zavoda za statistiku.

Na osnovu indeksa razvijenosti, izvršeno je rangiranje 79 jedinica lokalnih samouprava FBiH. Prema indeksu razvijenosti, Grad Gračanica, sa indeksom razvijenosti od 0,94, se nalazi na 22. mjestu u trećoj grupi od 79 općina/gradova FBiH, i u odnosu na 2024.godinu kada je bio na 22. mjestu Grad Gračanica je pomaknuo indeks razvijenosti za mjesto niže na 23.

U Tuzlanskom kantonu Grad Gračanica se prema indeksu razvijenosti nalazi na drugom mjestu, poslije Grada Tuzla, a nešto manji indeks razvijenosti imaju susjedne općine/gradovi Lukavac 0,90 (30), Gradačac 0,87 (34) i Srebrenik 0,81 (41) koji se takođe nalaze u III grupi.

Od 79 općina/gradova FBiH, 7 je u prvoj grupi sa indeksom od 2,19 (Centar Sarajevo) do 1,30 (Vogošća), u drugoj grupi je 12 općina/gradova sa indeksom od 1,24 do 1,001; u trećoj grupi je 28 općina/gradova sa indeksom od 0,97 do 0,75, u četvrtoj grupi je 20 općina/gradova sa indeksom od 0,75 do 0,62; u petoj grupi je 12 općina/gradova sa indeksom od 0,59 do 0,31. Na prvom mjestu (u prvoj grupi od pet grupa) je JLS Centar Sarajevo sa indeksom 2,19 a na 79-om mjestu u petoj grupi je JLS Dobretići sa indeksom od 0,31.

Po izračunu indeksa razvijenosti FZZPR-a u 2025.godini na 1. mjestu po rang razvijenosti je i dalje Kanton Sarajevo sa indeksom razvijenosti od 2,02, dok je na posljednjem 10. mjestu Kanton 10 sa indeksom razvijenosti od 0,29. Tuzlanski kanton se nalazi na šestom mjestu sa indeksom od 0,82, te se pomjerio za mjesto niže u odnosu na prethodnu godinu po rang razvijenosti od 10 kantona u FBiH, u II grupi od tri grupe.

U nastavku su predstavljeni indikatori nivoa razvijenosti za 14 od 79 općina/gradova FBiH.

Tabela 04. Nivo razvijenosti (za 15 od 79) općina/gradova FBiH u 2025.godini

Godina	Rang	Grupa	Indeks	Prihod od poreza na dohodak po stanovniku	Stepen zaposlenosti u %	Kretanje stanovništva 2013-2025	Učešće starog stanovništva	Stepen obrazovanja radne snage
Centar	1	I	2,19	3,16	4,25	0,87	0,88	1,24
Novo	2	I	1,66	2,62	2,12	0,98	0,93	1,25
Trnovo	3	I	1,53	2,77	0,99	1,91	0,63	0,8
Ilidža	4	I	1,41	1,48	1,53	1,70	1,08	1,17
Stari Grad	5	I	1,33	2,18	1,39	0,68	0,80	1,23
Novi Grad	6	I	1,30	1,68	1,09	1,41	1,01	1,16
Vogošća	7	I	1,30	1,40	0,91	1,92	1,14	1,07
Grad Široki	8	II	1,24	1,27	1,27	1,21	1,06	1,33

Godina	Rang	Grupa	Indeks	Prihod od poreza na dohodak po stanovniku	Stepen zaposlenosti u %	Kretanje stanovništva 2013-2025	Učešće starog stanovništva	Stepen obrazovanja radne snage
Grad Mostar	9	II	1,24	1,43	1,46	1,07	0,94	1,18
Doboj-Jug	10	II	1,23	1,21	1,57	1,13	1,21	1,03
Grad Tuzla	11	II	1,19	1,33	1,59	1,00	0,83	1,10
Grad	23	III	0,95	0,81	0,99	1,06	1,01	0,95
Grad Lukavac	30	III	0,90	0,86	0,93	0,83	0,90	1,00
Grad	34	III	0,87	0,68	0,88	1,05	1,03	0,80
Grad	41	III	0,81	0,57	0,65	1,08	1,02	0,82

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2025.“

Pregled kretanja vrijednosti svih indikatora koji se koriste za izračun Indeksa razvijenosti Grada Gračanica u periodu od 2018. do 2025.godine predstavljeni su u narednoj tabeli:

Tabela 05. Indikatori indeksa razvijenosti u Gradu Gračanica u periodu 2018.-2025.godina

Godina	Rang	Grupa	Indeks	Prihod od poreza na dohodak po stanovniku	Stepen zaposlenosti u %	Kretanje stanovništva	Učešće starog stanovništva	Stepen obrazovanja radne snage
2018	26	III	0,92	0,67	1,04	1,06	1,00	0,94
2019	24	III	0,94	0,68	1,03	1,08	1,00	0,99
2020	23	III	0,94	0,69	1,04	1,08	1,00	0,98
2021	24	III	0,94	0,69	1,04	1,08	0,99	0,98
2022	24	III	0,95	0,74	1,03	1,08	1,00	0,97
2023	23	III	0,95	0,77	1,01	1,07	1,00	0,96
2024	22	III	0,94	0,75	0,99	1,07	1,01	0,96
2025	23	III	0,95	0,81	0,99	1,06	1,01	0,95

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2018-2024.“

1.3. Demografske karakteristike i kretanja

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2025.godini (stanje sredinom godine) na području Grada Gračanica živi ukupno 44.142 stanovnika i ima gustinu naseljenosti od 204,4, što je više u odnosu na gustinu naseljenosti TK 161,6 i FBiH 81,9. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 60.

Tabela 06. Gustina naseljenosti stanovništva u Gradu Gračanica u periodu 2016.-2025.

Godina	Stanovništvo	Gustina naseljenosti
2016	45.229	209,4
2017	45.260	209,5
2018	45.128	208,9
2019	45.033	208,5
2020	44.985	208,3
2021	44.745	207,2
2022	44.493	206,0
2023	44.327	205,2
2024	44.267	204,9
2025	44.142	204,4
TK 2025	427.982	161,6
FBiH 2025	2.138.121	81,9

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja (Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH)

Demografski podaci u skladu sa općim tendencijama u Bosni i Hercegovini pokazuju negativan trend, jer se smanjuje ukupan broj stanovnika, starosna struktura stanovništva se sve više pomjera ka starijoj životnoj dobi, kao i prirodni priraštaj i saldo migracija.

1.3.1. Ukupan broj stanovnika

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2025.godini na području Gračanice je živjelo ukupno 44.142 stanovnika, odnosno 10,28 % stanovnika TK. Gračanica zauzima površinu od 216 km² sa gustom naseljenosti u 2025.godini od 204,9 stanovnika/km². Gustina naseljenosti u Gračanici znatno je veća od gustine naseljenosti u FBiH, koja iznosi 82,1 stanovnika/km² i TK koja iznosi 162,1 stanovnika/km².

1.3.2. Struktura stanovništva (starosna)

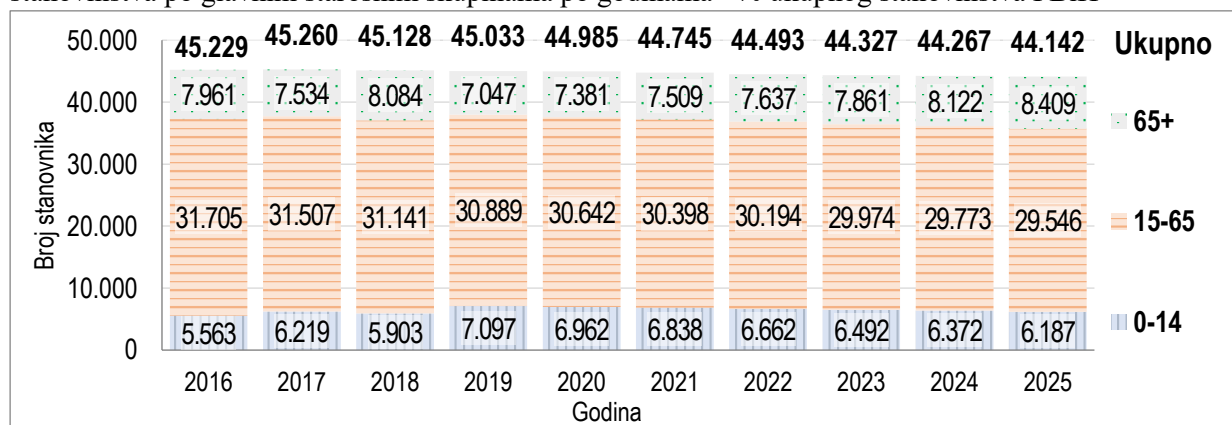
Starosna struktura stanovništva u proteklom periodu mijenjala se u skladu sa općim tendencijama tipičnim za proces demografskog starenja. U strukturi stanovništva 66,93 % čini radno sposobni dio stanovništva, a 19,05 % su osobe starije od 65 godina što ukazuje na činjenicu da se ova populacija iz zrelog transformisala u tip starijeg stanovništva. Dobna struktura stanovništva je predstavljena u nastavku.

Tabela 07. Dobna struktura stanovništva u periodu 2016.-2025.godine - Grad Gračanica

Godina	Ukupan broj stanovnika	Broj zaposlenih	Radno aktivno stanovništvo (15-65)	% radno aktivnog stanovništva	Dobne grupe stanovništva			Udio dobni grupa u ukupnom broju stanovnika		
					0-14	15-65	65+	0-14	15-65	65+
0	1	2	3	4 (3/1)	5	6	7	8 (5/1)	9 (6/1)	10 (7/1)
2016	45.229	9.375	31.705	70,10	5.563	31.705	7.961	12,30	70,10	17,60
2017	45.260	9.460	31.507	69,61	6.219	31.507	7.534	13,74	69,61	16,65
2018	45.128	10.776	31.141	69,01	5.903	31.141	8.084	13,08	69,01	17,91
2019	45.033	10.965	30.889	68,59	7.097	30.889	7.047	15,76	68,59	15,65
2020	44.985	10.813	30.642	68,12	6.962	30.642	7.381	15,48	68,12	16,41
2021	44.745	10.953	30.398	67,94	6.838	30.398	7.509	15,28	67,94	16,78
2022	44.493	11.065	30.194	67,86	6.662	30.194	7.637	14,97	67,86	17,16
2023	44.327	11.017	29.974	67,62	6.492	29.974	7.861	14,65	67,62	17,73
2024	44.267	10.952	29.773	67,3	6.372	29.773	8.122	14,40	67,26	18,35
2025	44.142	10.900	29.546	66,94	6.187	29.546	8.409	14,01	66,93	19,05

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku – Tuzlanski kanton u brojkama 2016-2025.

Grafikon 01. Dobna struktura stanovništva u periodu 2016.-2025.godine – Grad Gračanica, struktura stanovništva po glavnim starosnim skupinama po godinama - % ukupnog stanovništva FBiH

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku – Tuzlanski kanton u brojkama 2016-2025.

1.3.3. Stopa izdržavanog stanovništva

Stopa izdržavanog stanovništva predstavlja odnos ekonomskog neaktivnog stanovništva i radno aktivnog stanovništva. Pod „izdržavanim stanovništvom“ podrazumijevaju se djeca mlađa od 15 godina (6.187 djece) i stariji od 65 godina (8.409 starijih) koje izdržava radnoaktivni dio stanovništva (29.546 stanovnika). U 2025.godini stopa izdržavanog stanovništva je neznatno viša nego prethodnih godina i iznosila je 33,1 %, što znači da je veliki udio stanovnika koji nisu ekonomski aktivni.

1.3.4. Prirodni priraštaj stanovništva

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području Grada Gračanica u 2025.godini živi 44.142 stanovnika (procjena broja stanovništva sredinom godine), sa gustom naseljenosti od 4 stanovnika/km². U odnosu na popis iz 1991.godine odsutno je 14.992 stanovnika.

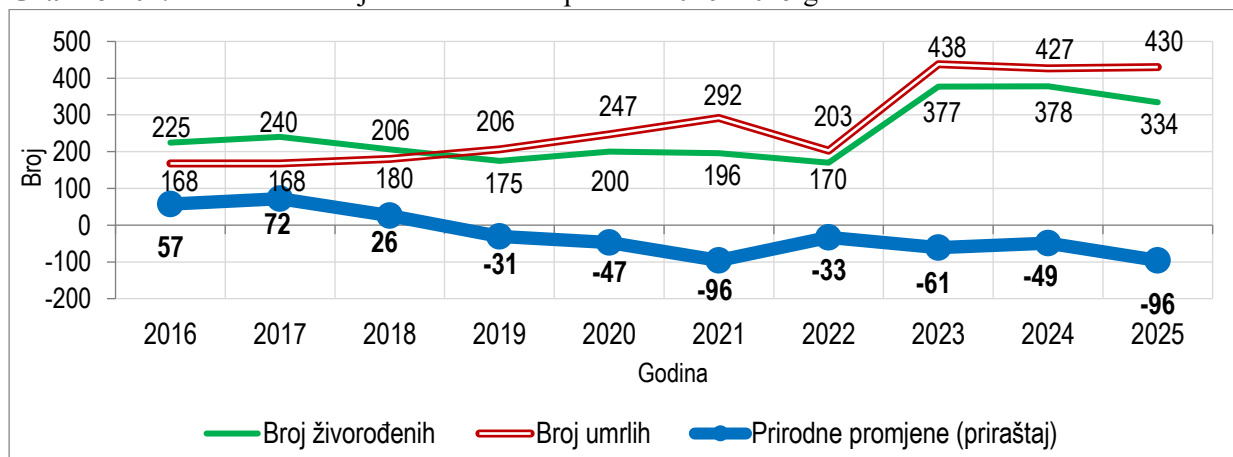
Tabela 08. Prirodni priraštaj u Gradu Gračanica, Tuzlanskom kantonu i FBiH u periodu 2016-2025.

Godina	Živorodeni			Umrli			Prirodni priraštaj		
	Grad	TK	FBiH	Grad	TK	FBiH	Grad	TK	FBiH
0	1	2	3	4	5	6	7 (1-4)	8 (2-5)	9 (3-6)
2016	225	3.727	19.110	168	3.924	20.558	57	-197	-1.448
2017	240	3.722	19.216	168	4.150	21.019	72	-428	-1.803
2018	206	3.740	18.522	180	4.233	20.774	26	-520	-2.243
2019	175	3.457	17.490	206	4.191	21.198	-31	-734	-3.708
2020	200	3.222	16.716	247	4.946	25.014	-47	-1.724	-8.298
2021	196	3.219	16.390	292	5.522	28.177	-96	-2.303	-
2022	170	3.148	16.070	203	4.490	22.431	-33	-1.342	-6.361
2023	377	3.124	15.670	438	3.960	19.750	-61	-836	-4.080
2024	378	3.080	15.375	427	4.175	20.195	-49	-1.095	-4820
2025	334	3.007	15.387	430	4.136	20.541	-96	-1.129	-5.154

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja (Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH)

U 2025. i prethodnim godinama zabilježen je negativan trend prirodnog priraštaja.

Grafikon 02. Prirodno kretanje stanovništva u periodu 2016.-2025.godine – Grad Gračanica

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

U 2025.godini i prethodnim godinama zabilježen je negativan trend prirodnog priraštaja, te je smanjen sa -49 u 2024. godini na -96 u 2025. godini. Posljednji put je pozitivan prirodni priraštaj u Grad Gračanica evidentiran u 2018.godini.

Tabela 09. Prirodno kretanje stanovništva u Gradu Gračanica u periodu 2017.-2025.godini

Godina	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	Živorodeni	Umrli	Umrli dojenčad	Zaključeni brakovi	Razvedeni brakovi	Priraštaj	Prirodni priraštaj na 1.000 stanovnika
0	1	2	3	4	5	6	7 (2-3)	8 (7/1)*1000
2017	45.260	390	367	3	289	50	72	1,59
2018	45.128	416	379	2	284	42	26	0,58
2019	45.033	415	390	1	252	57	-31	0,69
2020	44.985	318	445	3	220	46	-47	1,05
2021	44.745	334	509	4	212	56	-96	2,15
2022	44.493	376	449	3	220	46	-33	0,74
2023	45.229	377	438	4	180	39	-61	1,35
2024	44.267	378	427	2	284	42	-49	-1,11
2025	44.142	334	430	2	198	26	-96	-2,18
TK 2025	427.982	3.007	4.136	14	1.913	356	-1.095	-2,55
FBiH 2025	2.138.121	15.387	20.541	96	9.971	1.329	-4.820	-2,25

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja (Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH)

1.3.4. Migracije stanovništva

Glavna migraciona kretanja do 1991.godine su na području općine Gračanica bila iz ruralnih područja prema centru. Prema popisu stanovništva, u Gračanici je 1991.godine živjelo 59.134 stanovnika, od toga 72 % Bošnjaka (Muslimana), 0,2 % Hrvata, 23 % Srba i 4,6 % ostalih.

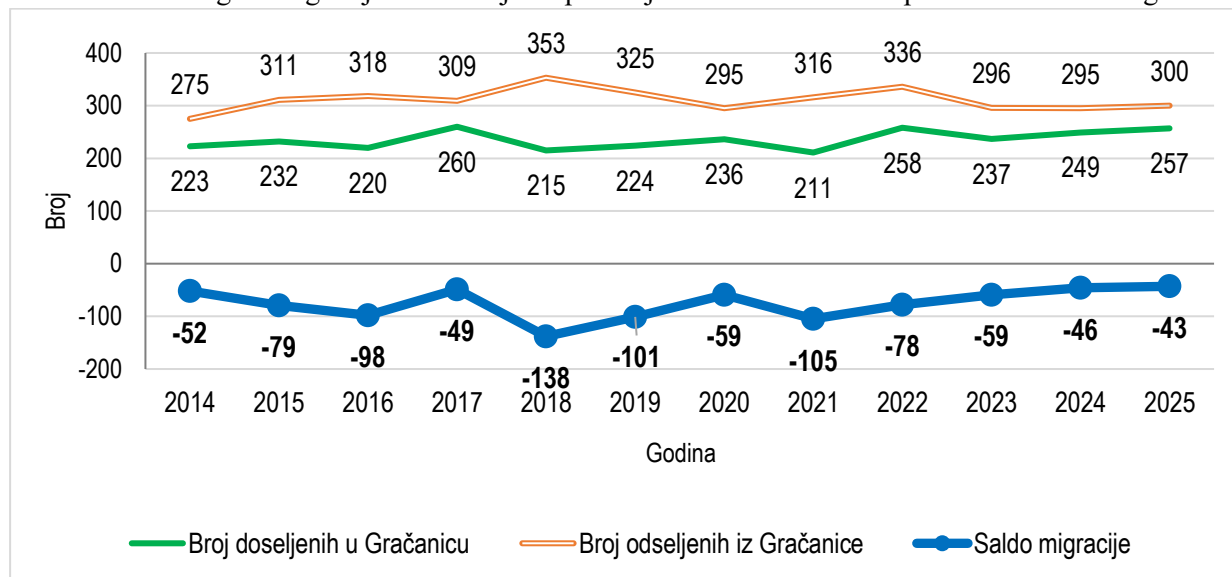
Dejtonskim sporazumom Općina Gračanica je smanjena u površini za 18,6 % i broju stanovnika za 18,99 %. Dio općine Gračanica pripao je Republici Srpskoj (MZ Boljanić, MZ Bosansko Petrovo Selo, MZ Kakmuž, MZ Karanovac, MZ Porječina, MZ Sočkovac, dio MZ Donji Skipovac i dio MZ Gornji Skipovac), a broj stanovnika smanjen je sa 59.134 stanovnika na 48.372 stanovnika. U Gračanici je 1995.godine našlo utočište 7.291 raseljenih stanovnika iz drugih naseljenih mjesta-općina kao što su: Zvornik, Srebrenica, Bratunac, Vlasenica, Doboj, Grapska, Derventa, itd. Većina tog stanovništva se vratila na „svoje“ tako da je sa 2024.godinom ostalo 277 stanovnika kojima nisu obezbijeđeni uslovi za povratak oko jedna trećina ih je smješteno u izbjegličkim naseljima na području grada.

Saldo migracija je negativan proteklih godina uslijed većeg broja odseljenih nego doseljenih. Saldo migracija 2024.godine je bio -46, a 2023.godine je bio -59. U nastavku slijedi prikaz salda migracija za prethodnih deset godina.

Tabela 10. Pregled migracijskih kretanja na području Grada Gračanica u periodu 2014.-2025.godine

Godina	Broj stanovnika sredinom godine	Doseljenih u		Odseljenih iz		Saldo migracije	Stopa neto migracije
		Broj	Stopa na 1.000 stanovnika	Broj	Stopa na 1.000 stanovnika		
0	1	2	3	4	5	6 (2-4)	7 (6/1)
2014	45.270	223	5,0	275	6,0	-52	0,0
2015	45.334	232	5,2	311	6,9	-79	0,0
2016	45.229	220	4,8	318	7,0	-98	-0,1
2017	45.260	260	5,7	309	6,8	-49	-1,1
2018	45.128	215	4,8	353	7,8	-138	-3,1
2019	45.033	224	5,0	325	7,2	-101	-2,2
2020	44.985	236	5,2	295	6,6	-59	-1,3
2021	44.745	211	4,7	316	7,1	-105	-2,3
2022	44.493	258	5,8	336	7,6	-78	-1,8
2023	44.327	237	5,3	296	6,7	-59	-1,3
2024	44.267	249	5,63	295	6,66	-46	-1,03
2025	44.142	257	5,82	300	6,80	-43	-0,98

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 03. Pregled migracijskih kretanja na području Grada Gračanica u periodu 2014.-2025.godine**Izvor podataka:** Federalni zavod za statistiku

Smanjen je broj izbjeglih i raseljenih lica na području grada Gračanica sa 277 u 2024. na 267 u 2025. godini.

Tabela 11. Broj izbjeglih i raseljenih lica na području Grada Gračanica po spolu u periodu 2021.-2025.godina

Godina	Broj izbjeglih i raseljenih lica		
	M	Ž	Ukupno
0	1	2	3 (1+2)
2021	158	197	355
2022	168	165	333
2023	136	173	309
2024	124	153	277
2025	119	148	267

Izvor podataka: Referent za izbjegla i raseljena lica Grada Gračanica

Što se tiče izbjegličkih naselja, broj zgrada i stanova je ostao isti kao i prethodnih godina, a u odnosu na 2024. godinu, u 2025. godini jedan stan manje je uslovan za stanovanje odnosno devastiran je. Broj izbjeglih i raseljenih lica smještenih u izbjeglička naselja predstavljen je u nastavku.

Tabela 12. Pregled podataka o izbjegličkim naseljima na području grada Gračanica u 2025.godini

Izbjegličko naselje	Broj zgrada	Broj izbjeglih i raseljenih lica	Broj stanova		
			Ukupno	Devastirani stanovi neuslovni za stanovanje	Stanovi uslovni za stanovanje
0	1	2	3 (4+5)	4	5
Gračanica - Drafnići	3	10	10	1	9
Lendići	5	1	10	5	5
Lukavica	2	2	8	0	8
Rašljeva	7	6	14	2	12
Gornja Lohinja	6	12	12	2	10
Donja Orahovica	4	15	8	0	8
Miričina	1	3	4	1	3
Doborovci (Norveška Vlada)	48	30	48	16	32
Ukupno	76	79	114	27	87

Izvor podataka: Referent za izbjegla i raseljena lica Grada Gračanica

1.4. Ekonomski pokazatelji

U Tabeli 13. predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih indikatora ekonomskog razvoja u Gradu Gračanica, sa postavljenim ciljevima u 2027.godini.

Tabela 13. Pregled indikatora ekonomskog razvoja u Gradu Gračanica za 2024.godinu

Indikator	Polazna vrijednost	Ostvarena vrijednost u 2023.	Ostvarena vrijednost u 2024.	Ostvarena vrijednost u 2025.	Ciljna vrijednost (2027)
Strateški cilj I. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam					
Stepen zadovoljstva građana cijenom vode	65,00% (2021)	85,90%	85,46%	61,54%	80,00%
Stepen zadovoljstva građana cijenom kanalizacije	53,00% (2021)	75,97%	61,82%	42,31%	70,00%
Stepen zadovoljstva građana cijenom prikupljanja otpada i odvozom smeća	69,00% (2021)	81,17%	76,37%	46,15%	85,00%
Stepen zadovoljstva građana brzinom usluge u Gradskoj upravi	88,00% (2021)	66,45%	78,18%	42,31%	93,00%
Povećanje investicija-broj investicija-m ² prostora investicija u poslovnom sektoru za 20% do 2027.godine u odnosu na 2021.godinu	Broj novih investicija: 7	Broj novih investicija: 16	Broj novih investicija: 14	/	Broj investicija: 20
	Površina novih investicija: 10.485 m ² (2021)	Površina novih investicija: 22.989	Površina novih investicija: 19.190	/	Površina: 30.000 m ²
Broj prijavljenih gostiju i noćenja u svim smještajnim objektima Grada Gračanica	Broj gostiju: 682 (2020)	3.106	3.481	4.201	845
	Broj noćenja: 1.265 (2020)	5.482	5.932	7.479	2.500
Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica					
Broj zaposlenih	10.953 (2021)	11.017	10.952	10.900	13.000
Ostvareni prihod preduzeća sa područja grada Gračanica u KM	968.953 (2021)	1.146.680.000	1.287.966.000	1.344.363.000	1,1 milijarda
Broj novih projekata ulaganja (domaćih i ino investitora, dijaspore)	7 (2021)	16	14	/	10/ godina
Prioritet 1.2. Poboļjšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća					
Broj organizovanih edukacija	0	1	19	/	2 godišnje
Broj polaznika edukacija	0	20	250	/	50 godišnje
Prioritet 1.3. Poboļjšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja					
% sredstava novčane podrške u poljoprivredi u odnosu na izvršenje Budžeta	1,4 (2021)	1,2%	1,6%	1,3	3
Broj registrovanih poljoprivrednih gazdinstava	2.917 (2022.)	2.882	3.505	3.714	3.300
Povećan broj proizvođača sa proizvodima na gradskoj pijaci	29 poljoprivrednih gazdinstava (17 sa područja grada Gračanica)	32 poljoprivredna gazdinstva (18 sa područja grada Gračanica)	28 poljoprivrednih gazdinstava (15 sa područja grada Gračanica)	/	25
Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe					
Broj gostiju	1.006 (2021)	3.106	3.481	/	2.500/ godina
Broj noćenja gostiju	1.844 (2021)	5.482	5.932	/	4.500/godina
Broj hotela	2	2	2	/	3

Istaknute potrebe za privredni razvoj na području grada Gračanica, u kontekstu komunalne infrastrukture i saobraćajne povezanosti su: proširenje poslovnih, radnih zona, planiranje brze ceste koja prolazi kroz područje Grada Gračanica, poboljšanje saobraćajne infrastrukture na području TK.

1.4.1. Registar poslovnih subjekata/Broj privrednih subjekata po djelatnostima

U 2025.godini finansijske izvještaje Finansijskoj informatičkoj agenciji podnijela su 502 poslovna subjekta, što je za 5 manje u odnosu na 2024.godinu. U strukturi ukupnog broja firmi 32,27 % ili 162 su u prerađivačkoj industriji, 28,29 % ili 142 su u djelatnosti trgovine, što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 14. Pregled broja firmi po djelatnostima u periodu 2020.-2025.godine

Šifra djelatnosti	Naziv djelatnosti	Broj kompanija po djelatnostima u periodu 2020-2025.					
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	13	10	10	11	8	9
B	Vađenje ruda iz kamena	4	4	4	4	4	4
C	Prerađivačka industrija	161	160	152	149	162	162
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4	4	5	7	6	6
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4	4	4	3	4	3
F	Građevinarstvo	41	41	39	37	44	42
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	129	135	135	123	145	142
H	Prijevoz i skladištenje	41	44	45	44	56	51
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	6	6	6	8	6	6
J	Informacije i komunikacije	9	7	7	8	6	8
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	0	2	0
L	Poslovanje nekretninama	0	1	1	1	1	1
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	23	29	29	36	36	37
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3	3	3	3	7	8
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	0	2	0	0	0
P	Obrazovanje	5	7	7	8	8	7
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	2	2	2	1	4	4
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1	2	1	1	1
S	Ostale uslužne djelatnosti	2	2	2	5	6	10
T	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	1	1
U	Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0
UKUPNO		448	460	453	449	507	502

Izvor podataka: LRC Inženjering d.o.o. (2020.-2022.), Company Wall d.o.o. (2023.-2025.)

Napomena: Šifre su prema klasifikaciji djelatnosti iz 2010. godine.

Prema podacima iz statistike Grada Gračanica za 2025.godinu na području Grada Gračanica djeluje 1.150 obrta. U sektorskoj strukturi obrta u 2025.godini preovladavaju obrtnici koji djeluju u djelatnosti trgovine na veliko i malo (117), agencije (99), ugostiteljstva (98), građevinarstva (93),

poljoprivrede (78), frizerski saloni (54), auto serviseri (41), stolari (31), zdravstvo (28), prerada plastike (25), pekare (22), mašinska obrada metala (20), farme pilića (16), prijevoznici (15), taksi prijevoznici (13), krojači (13) i dr. Pored navedenih obrta zastupljeno je još 45 različitih djelatnosti.

U periodu 2021.-2025.godine registrovano je ukupno 516 obrta, a objavljeno ukupno 342 obrta, što predstavlja razliku od ukupno 174 obrta.

Tabela 15. Broj novoregistriranih i zatvorenih/odjavljenih obrta u Gradu Gračanica u periodu 2021.-2025.

Godina	Broj novoregistrovanih obrta po spolu vlasnika			Broj zatvorenih/odjavljenih obrta po spolu vlasnika		
	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno
0	1	2	3 (1+2)	4	5	6 (4+5)
2021	84	44	128	56	29	85
2022	62	23	85	42	24	66
2023	73	28	101	62	28	90
2024	75	31	106	25	14	39
2025	66	30	96	40	22	62
Ukupno	361	158	516	229	122	342

Izvor podataka: Služba za poduzetništvo, lokalni razvoj i finansije - Referent za obrt

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za 2025.godinu broj obrta u Gračanici iznosi 953 obrta. Prema broju obrta Grad Gračanica se nalazi na 4. mjestu iza Grada Tuzla (3.321), Grada Gradačac (1.271) i Grada Živinice (1.188).

Registar poslovnih subjekata obuhvata pravna i fizička lica registrovana na teritoriji FBiH. Poslovni subjekti su pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost u skladu sa propisima, te tijela državne vlasti, tijela državne uprave i tijela lokalne samouprave i uprave.

Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2025.godine iznosi 121.454, što je više za 3,0 % u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj poslovnih subjekata u TK iznosi 20.415 i manji je za 403 ili 2,0 % u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj poslovnih subjekata u Gradu Gračanica u 2025.godini iznosi 1.907 i veći je za 71 u odnosu na 2024.godinu. Broj poslovnih subjekata u Gradu Gračanica učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Tuzlanskom kantonu sa 9,3 %. Broj poslovnih subjekata u TK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 16,8 %.

Broj poslovnih subjekata u Gradu Gračanica, Tuzlanskom kantonu i Federaciji BiH predstavljen je u narednoj tabeli.

Tabela 16. Struktura poslovnih subjekata u Gradu Gračanica TK i FBiH u periodu 2014.-2025., stanje 31.12.2024.

Godina	Broj poslovnih subjekata Grad Gračanica			Ukupno Grad Gračanica (bez podružnica u sastavu pravnih lica)	Ukupno Kanton (bez podružnica u sastavu pravnih lica)	Ukupno FBiH (bez podružnica u sastavu pravnih lica)	Broj poslovnih subjekata na 1000 stanovnika - Grad Gračanica	Učešće Grada u TK	Broj stanovnika
	Pravna lica	Podružnice u sastavu pravnih lica	Fizička lica obrtnici						
0	1	2	3	4 (1+3)	5	6	7	8 (4/5)	9
2014.	757	539	1.167	1.924	19.470	101.475	36,6	9,88%	52.607
2015.	780	562	1.186	1.966	19.933	103.066	37,3	9,86%	52.701
2016.	797	588	1.223	2.020	20.510	105.083	44,7	9,85%	45.229
2017.	812	605	1.235	2.047	20.542	105.961	45,2	9,97%	45.260
2018.	843	609	1.255	2.098	21.045	110.536	46,5	9,97%	45.128
2019.	844	639	1.231	2.075	21.021	112.955	46,1	9,87%	45.033
2020.	961	657	1.244	2.205	21.148	114.867	49,0	10,42%	44.985
2021.	892	637	1.207	2.099	21.214	117.160	46,9	9,89%	44.745
2022.	927	641	1.179	2.106	21.417	120.307	47,3	9,83%	44.493
2023.	955	656	1.204	2.159	21.808	124.169	48,7	9,90%	44.327
2024.	931	639	905	1.836	20.012	117.887	55,9	9,18%	44.267
2025.	954	668	953	1.907	20.415	121.454	58,3	9,34%	44.142

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja (Makroekonomski pokazatelji po kantonima FBiH)

Gledano po gradovima/općinama u Tuzlanskom kantonu, najveći broj poslovnih subjekata na kraju 2025.godine registrovan je u Gradu Tuzla, Gradu Živinice, Gradu Gradačac, a Grad Gračanica se nalazi na 4. mjestu, dok je najmanji broj poslovnih subjekata registrovan u Općini Teočak.

Gledano po kantonima najveći broj poslovnih subjekata na kraju 2025.godine registrovan je u Kantonu Sarajevo sa učešćem od 29,7 % u odnosu na ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH, i Tuzlanskom kantonu sa učešćem od 17,5 %, dok je najmanje učešće registrovano u Posavskom kantonu sa 1,5 % i Bosansko-podrinjskom kantonu sa učešćem od 1,0 % u ukupnom broju poslovnih subjekata u FBiH. Povećanje ukupnog broja poslovnih subjekata zabilježeno je u svim kantonima.

Registrovan broj pravnih lica u FBiH na dan 31.12.2025.godine iznosi 69.610, što je više za 2,6 % u odnosu na prethodnu godinu, u TK broj registrovanih pravnih lica iznosi 10.416, što je za 102 ili 0,99 % više u odnosu na 2024.godinu, dok u Gradu Gračanica broj registrovanih pravnih lica iznosi 954 931, što je za 23 ili 2,5 % više u odnosu na 2024.godinu. Broj registrovanih pravnih lica u TK učestvuje u ukupnom broju registrovanih pravnih lica u Federaciji BiH sa 15,0 %, dok broj registrovanih pravnih lica u Gradu Gračanica učestvuje u ukupnom broju registrovanih pravnih lica u Tuzlanskom kantonu sa 9,2 %.

Broj registrovanih fizičkih lica – obrtnika u FBiH, sa stanjem na dan 31.12.2025.godini iznosi 51.844 što je više za 3,6 % u odnosu na 2024.godinu, u TK broj registrovanih obrtnika iznosi 9.999 9.698 što je više za 301 ili 3,1 % u odnosu na 2024.godinu, dok u Gradu Gračanica broj registrovanih obrtnika iznosi 953 905 što je više za 48 ili 5,3 % u odnosu na 2024.godinu. Broj registrovanih fizičkih lica - obrtnika u TK učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica - obrtnika u Federaciji BiH sa 19,3 %, dok registrovanih fizičkih lica - obrtnika u Gradu Gračanica učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica - obrtnika u TK sa 9,5 %.

Kada je u pitanju broj registrovanih obrta u Tuzlanskom kantonu, do 2017.godine bilježi se kontinuirani rast. Nakon manjeg smanjenja broja obrta (136 obrta) u 2017.godini, u 2018.godini bilježi se blagi rast za 2,01% u odnosu na prethodni period. Od 2019.godine do 2022.godine

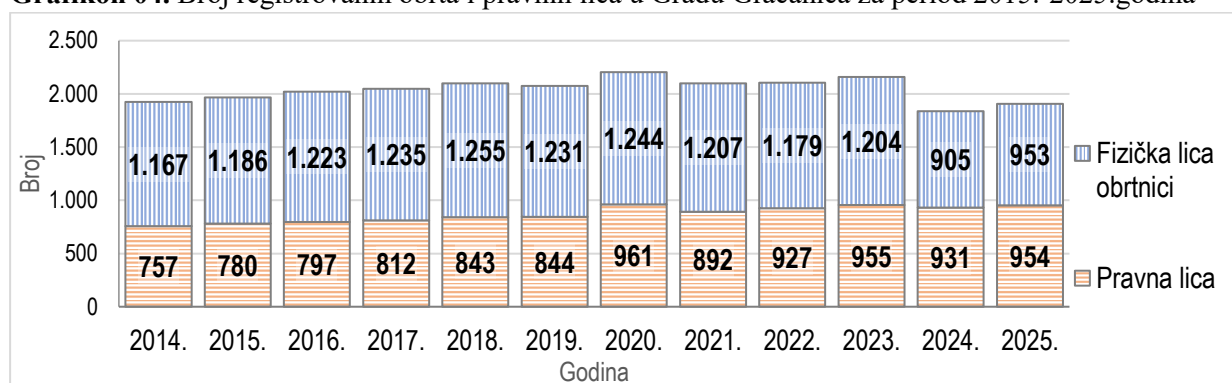

evidentiran je pad broja registrovanih obrta na području Tuzlanskog kantona, a 2023.godini ponovo se bilježi rast. Nakon što se u 2024. godini se bilježi pad, u 2025. godini se bilježi rast broj registrovanih obrta.

Navedeni podaci ukazuju na nestabilnost opstanka postojećih obrta na tržištu Grada Gračanica i TK, kao i na osnivanje novih obrta. S tim u vezi i dalje su neophodne mjere usmjerene na poticanje osnivanja novih obrta, kao i očuvanje postojećih uz obavezno unapređenje okruženja za poslovanje obrtnika.

Grad Gračanica sarađuje sa organizacijama za podršku poduzetništvu, kao što je kontinuirana saradnja sa Investicijskom fondacijom Impakt realizuje Impakt inkubator poslovnih ideja, ali bi trebalo nastaviti razvijati vlastite kapacitete i unaprijediti saradnju sa partnerima. Grad Gračanica ima izrađen Program podrške razvoju poslovnog sektora Grada Gračanica za period 2024.-2026. godina.

Grafikon 04. Broj registrovanih obrta i pravnih lica u Gradu Gračanica za period 2015.-2025.godina

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

1.4.2. Vanjskotrgovinski bilans/Spoljnotrgovinska razmjena

Analizom spoljno trgovinske razmjene privrede Grada Gračanica u periodu 2009.-2025.godini nastavlja se povećanje poslovne aktivnosti na stranom tržištu. U istom periodu ukupan obim spoljno trgovinske razmjene povećan je za 134,69 % (sa 278,18 miliona iz 2009.godine na 652,86 miliona KM u 2025.godini).

U 2025.godini sa ostvarenim uvozom od 324,3 miliona KM i izvozom od 328,5 miliona KM iskazan je pozitivan saldo od 4,13 miliona KM, a pokrivenost uvoza izvozom od 101,27 %, koji je iznad pokrivenosti uvoza izvozom FBiH koji iznosi 53,23 % i TK koji iznosi 80,72 %. Učešće izvoza privrede Grada Gračanica u izvozu TK iznosi 15,49 %, a uvoza 12,35 %.

Privreda Gračanice iz negativnog salda robne razmjene do 2017.godine, ulazi u pozitivan saldo robne razmjene 2018.godine i do 2023. godine bilježi stalni rast, ali je 2024. godine imala negativan saldo od 5,67 milion KM, međutim ponovo se vratila na pozitivan saldo u 2025. godini na 4,134 miliona KM, što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 17. Spoljno trgovinska razmjena u periodu 2009. - 2025.godine sa uporednim podacima TK i FBiH za 2025.godinu

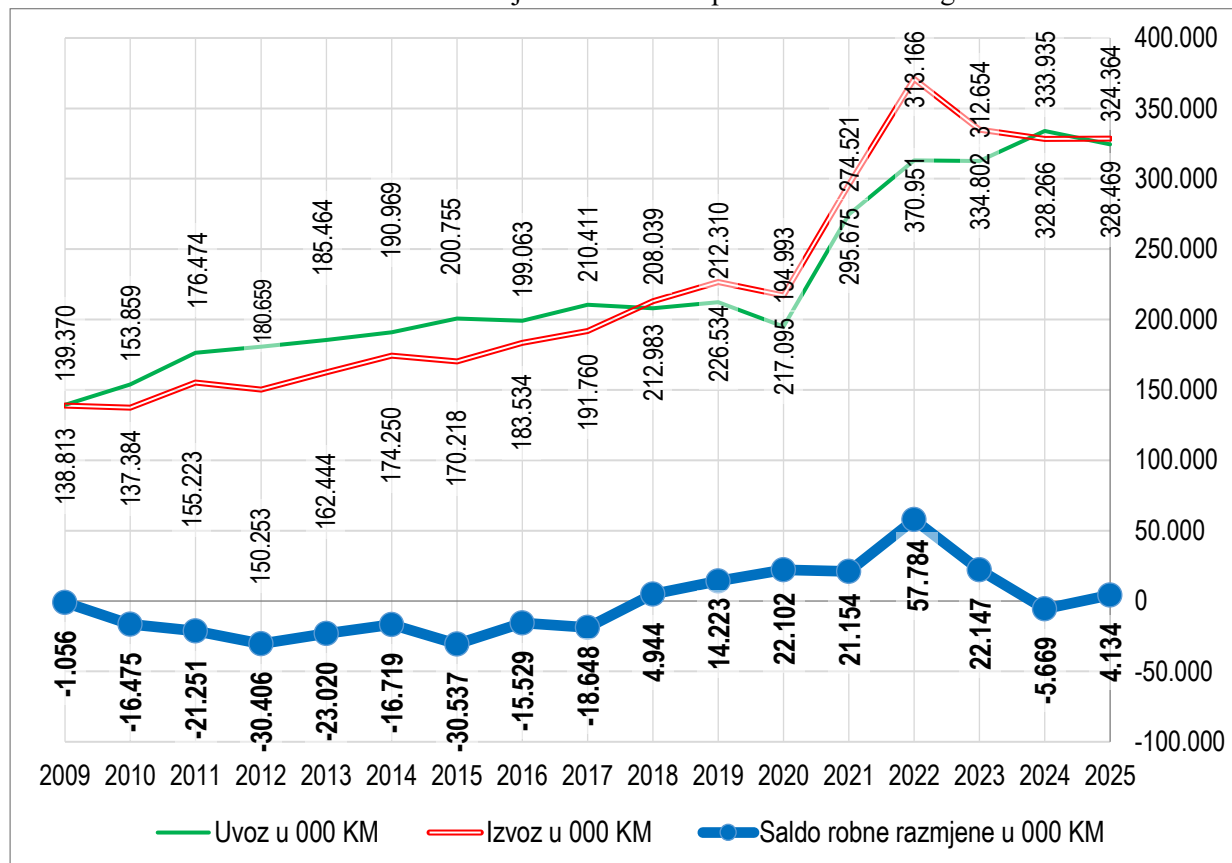
Godina	Opis	Uvoz u 000 KM	Učešće u uvozu u % -FBiH =100	Izvoz u 000 KM	Učešće u izvozu u % - FBiH =100	Pokrivenost izvoza izvozom u %	Obim spoljnotrgovinske razmjene u 000 KM	Saldo robne razmjene u 000 KM
0	1	2	3	4	5	6	7 (2+4)	8 (2-4)
2025	F BiH	21.023.498	100	11.190.863	100	53,23	32.214.361	-9.832.635
2025	TK	2.627.165	12,50	2.120.658	18,95	80,72	5.046.912	-506.507
2025	Gračanica	324.364	1,54	328.469	2,94	101,27	652.833	4.134
2024	Gračanica	333.935	1,65	328.266	3,06	98,30	662.201	-5.669
2023	Gračanica	312.654	1,58	334.802	3,00	107,08	647.456	22.147
2022	Gračanica	313.166	1,54	370.951	3,06	118,45	684.117	57.784
2021	Gračanica	274.521	1,81	295.675	3,09	107,71	570.196	21.154
2020	Gračanica	194.993	1,67	217.095	3,16	111,33	412.088	22.102
2019	Gračanica	212.310	1,53	226.534	2,97	106,7	438.844	14.223
2018	Gračanica	208.039	1,56	212.983	2,69	102,38	421.022	4.944
2017	Gračanica	210.411	2,64	191.760	1,69	91,14	402.171	-18.648
2016	Gračanica	199.063	1,82	183.534	2,93	92,2	382.597	-15.529
2015	Gračanica	200.755	1,88	170.218	2,77	84,79	370.973	-30.537
2014	Gračanica	190.969	1,84	174.250	3,02	91,25	365.219	-16.719
2013	Gračanica	185.464	1,89	162.444	2,93	87,59	347.908	-23.020
2012	Gračanica	180.659	1,81	150.253	2,86	83,17	330.912	-30.406
2011	Gračanica	176.474	1,81	155.223	2,79	87,96	331.697	-21.251
2010	Gračanica	153.859	1,79	137.384	2,82	89,29	291.243	-16.475
2009	Gračanica	139.370	1,76	138.813	3,65	99,24	278.183	-1.056

Izvor podataka: "Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2009- 2025.", obradio Federalni zavod za programiranje razvoja

U 2024.godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 10.734 miliona KM što je za 3,9 % manje u odnosu na izvoz u 2023.godini. U TK izvoz iznosi 2.220 miliona KM što je za 14,3 % manje u odnosu na prethodnu godinu. U Gradu Gračanica izvoz iznosi 328.266 miliona KM što je za 2,0 % manje u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 05. Uvoz izvoz i saldo robne razmjene u 000 KM u periodu 2010.-2025.godine - Grad Gračanica

Izvor podataka: “Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2010-2025.” Obradio Federalni zavod za programiranje razvoja

Prema prosjeku izvoz po stanovniku od 7.442 KM/ stanovniku, grad Gračanica je za 50,19 % iznad prosječnog izvoza po stanovniku Tuzlanskog kantona (4.955 KM/stanovniku), a za 42,19 % iznad prosjeka Federacije BiH (5.234 KM/stanovniku). Grad Gračanica je na trećem mjestu u Tuzlanskom kantonu po izvozu po stanovniku u 2025. godini (7.442 KM, odmah iza Grada Lukavca sa 13.661 KM/stanovniku i Grada Gradačac sa 11.579 KM/stanovniku).

1.4.3. Tržište rada

Na području grada Gračanica, a prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za 2025.godinu, od ukupno 44.142 stanovnika 66,97 % ili 29.546 stanovnika je radno sposobno stanovništvo starosne dobi između 15 i 65 godina. Od tog broja stanovnika, samo 17.303 odnosno 36,89 % je aktivno uključeno na tržište rada i predstavlja radno aktivnu radnu snagu (10.900 zaposlenih i 6.403 nezaposlenih registrovanih na Zavodu za zapošljavanje). Ova analiza ne obuhvata sivu ekonomiju koja kreira neregistrovanu zaposlenost, zaposlenost u neformalnom sektoru i zaposlene u sektoru poljoprivrede.

Ukupan broj zaposlenih (10.900 osoba), manji je od zbira broja penzionera i broja nezaposlenih koji iznosi 13.263 (od toga u 2025. godini je 6.860 penzionera, a 6.403 nezaposlenih osoba).

Tabela 18. Zaposlenost ukupnog i radno aktivnog stanovništva 1991. i 2019.-2025.godine

Opis	Vrijednost indikatora po godinama							
	1991	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ukupno stanovništvo (procjena)	59.050	45.033	44.985	44.745	44.493	44.327	44.267	44.142
Radno-aktivno stanovništvo, dob od 15-65 godina	36.156	30.889	30.642	30.389	30.194	29.974	29.773	29.546
Ukupan broj zaposlenih	11.363	10.961	10.813	10.953	11.065	11.017	10.952	10.900
Broj nezaposlenih	4.822	7.101	7.261	7.022	6.758	6.667	6.403	6.403
Stepen zaposlenosti radno-aktivnog	31,4	35,5	35,3	36,0	36,6	36,8	36,8	37,0
Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva	19,2	24,3	24,0	24,5	24,9	24,9	24,7	24,69
Stepen nezaposlenosti	29,8	39,3	40,2	39,1	37,9	37,7	36,9	37,0

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama u 2019-2025.godini“

NAPOMENA: Stepen zaposlenosti je postotak učešća zaposlenih u ukupnom broju radno aktivnog stanovništva (u dobi 15-65 god).

Stepen zaposlenosti radno-aktivnog stanovništva (stanovništvo u dobi od 15-65 godina), kontinuirano raste sa 34,5 % iz 2018.godine na 36,8 % u 2023., te je ostao isti u 2024. godini. U 2025.godini je blago niži i iznosi 24,69 %m te je iznad stepena zaposlenosti iz 1991.godine kada je iznosila 31,4 %.

Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva je kontinuirano rastao sa 23,8 % iz 2018. na 24,9 % u 2023. godini, dok je u 2025. godini malo niži i iznosi 24,7 %, te je iznad stepena zaposlenosti iz 1991.godine (19,24 %).

Stepen nezaposlenosti opada sa 41,4 % iz 2018.godine na 36,9 % u 2024.godini, dok je u 2025. godini iznosio 37,0 za grad Gračanica, ali još uvijek zaostaje za 1991.godinom kada je stepen nezaposlenosti iznosio 29,79 %.

Tabela 19. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plaća na nivou godišnjeg prosjeka sa uporednim podacima za TK i FBiH u periodu od 2022. do 2025.godine

Opis	Broj zaposlenih				Broj nezaposlenih				Iznos prosječne plaće			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
Federacija BiH	529.734	535.659	547.660	545.609	269.912	277.160	260.298	255.899	1.114	1.261	1.373	1.594
Tuzlanski kanton	101.192	101.715	102.838	101.834	68.973	66.161	61.315	60.583	1.022	1.161	1.248	1.458
Grad Gračanica	11.065	11.017	10.952	10.900	6.758	6.667	6.403	6.403	815	943	1.010	1.255
Grad/ Kanton (učešće u %)	10,93	10,83	10,65	10,70	9,83	10,07	10,44	10,57	79,74	81,22	80,93	86,08
Grad/FBiH (učešće u %)	2,08	2,05	2,0	2,0	2,5	3,97	2,46	2,50	73,16	74,78	73,56	78,73

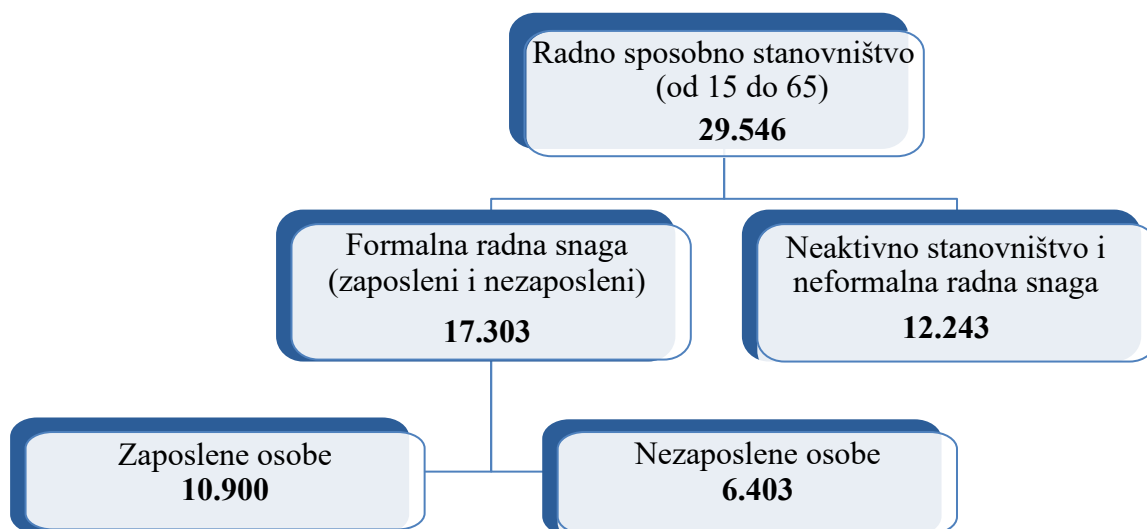
Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama 2022.- 2025.godina“

Pojašnjenje: NEZAPOSLENA LICA su lica bez zaposlenja, sposobna za rad i starosne dobi od 15 do 65 godina, evidentirana u biroima za zapošljavanje.

Stepen zaposlenosti od 36,90 % je iznad stepena zaposlenosti Tuzlanskog kantona (35,20 %), i stepena zaposlenosti FBiH (37,2 %).

Grafikon 06. Struktura zaposlenosti/ nezaposlenosti za grad Gračanica (stanje 2025.godine)

Stepen nezaposlenosti od 37,00 % je niži od stepena nezaposlenosti TK koji iznosi 37,40 %, ali je viši od stepena nezaposlenosti FBiH od 32,20 %. U odnosu na 13 općina/gradova TK, Grad Gračanica sa stepenom nezaposlenosti od 37,00 % je drugi grad odmah iza Grada Tuzla sa (23,00 %) niži je i od grada Lukavca (39,1 %), grada Gradačca (39,3 %) i grada Srebrenika (46,9 %).

Formalna zaposlenost je relativno dobra, ali je stvarna situacija nešto bolja.

Kao što se vidi iz grafikona 06., na formalnom tržištu sudjeluje više od polovine radno sposobnog stanovništva (58,56 % u 2025.godini), a 36,89 % radno sposobnog stanovništva je formalno zaposleno, što je relativno nizak stepen formalne zaposlenosti.

Tabela 20. Stepem zaposlenosti i nezaposlenosti u periodu 2016.-2025.godine sa uporednim pokazateljima za TK i FBiH

Godina	Stepen zaposlenosti			Stepen nezaposlenosti		
	Gračanica	TK	FBiH	Gračanica	TK	FBiH
2016	29,60%	26,70%	29,40%	48,10%	52,00%	44,80%
2017	30,00%	27,30%	30,20%	46,60%	50,40%	43,30%
2018	34,48%	31,10%	34,40%	41,35%	45,60%	38,80%
2019	35,50%	32,30%	34,80%	39,30%	43,20%	37,10%
2020	35,30%	32,20%	34,40%	40,20%	44,10%	38,20%
2021	36,03%	33,10%	35,10%	39,10%	42,40%	37,20%
2022	36,6%	33,9%	35,6%	37,90%	40,50%	35,10%
2023	36,8%	34,4%	36,3%	37,70%	39,40%	33,90%
2024	36,8%	34,4%	36,3%	37,7%	39,4%	33,9%
2025	36,9%	35,2%	37,2%	37,0%	37,3	31,9%

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama 2016-2025.“

Potrebno je istaći da se ovakav pristup odnosi samo na formalnu radnu snagu koja živi u BiH, dok radna snaga koja živi izvan Grada nije obuhvaćena lokalnim administrativnim podacima i zbog toga se smatra neaktivnom radnom snagom zajedno sa neformalno zaposlenim osobama i pomažućim članovima porodice.

Stvarna situacija na tržištu rada je mnogo bolja iz dva razloga.

Kao prvo, neformalni radnici (uključujući i većinu poljoprivrednika) i neplaćeni pomažuci članovi se smatraju neaktivnim osobama iako rade i doprinose porodici i domaćinstvu (rezultat

samozapošljavanje i zapošljavanje u poljoprivredi se vide iz registra poljoprivrednih gazdinstava kojih se prema podacima za 2025.godinu vodi **3.714 poljoprivrednih gazdinstava**).

Kao drugo, prema podacima Zavoda za zdravstveno osiguranje sa 31.12.2025.godine 11.982 su nositelji zdravstvenog osiguranja, od toga (10.289 iz radnog odnosa, 713 samostalnih djelatnosti, 67 dobrovoljnih osiguranika i 913 inostranih osiguranika).

Ako ovom broju dodamo 3.714 poljoprivrednih gazdinstava (kao neformalnu radnu snagu), registrovanih u registru poljoprivrednika, na tržištu rada je zaposleno ukupno 15.696 osoba što je za 35,89 % više u odnosu na 1991.godinu kada je broj zaposlenih iznosio 11.636. Međutim još uvijek ostaje 1.607 osoba iz formalne radne snage koji ostaju nezaposleni, što je manje nego 2024. godine kada su bile 1.632 osobe.

Prosječne neto isplaćene plaće rastu. U posmatranom periodu od 6 godina od 2020. do 2025.godine prosječna neto isplaćena plaća je povećana za 98,89 %, (sa 631 KM iz 2020. godine na 1.255 KM u 2025.godini). U 2025.godini sa navedenom prosječno isplaćenom plaćom od 1.255 KM obezbjeđuje se pokrivenost Sindikalne potrošačke korpe od 37,87 % (sindikalsku potrošačku korpu čine minimalni troškovi života četveročlane porodice koju čine dvije odrasle osobe i dva djeteta, od kojih je jedno u srednjoškolskom, a drugo u uzrastu osnovca za mjesec decembar 2025. (3.313,90 KM).

Prosječno isplaćena plaća u gradu Gračanica u 2025.godini je 1.255 KM i niža je za 13,92 % u odnosu na prosječnu plaću TK, a za 21,27 % u odnosu na FBiH što se vidi iz slijedećih tabela:

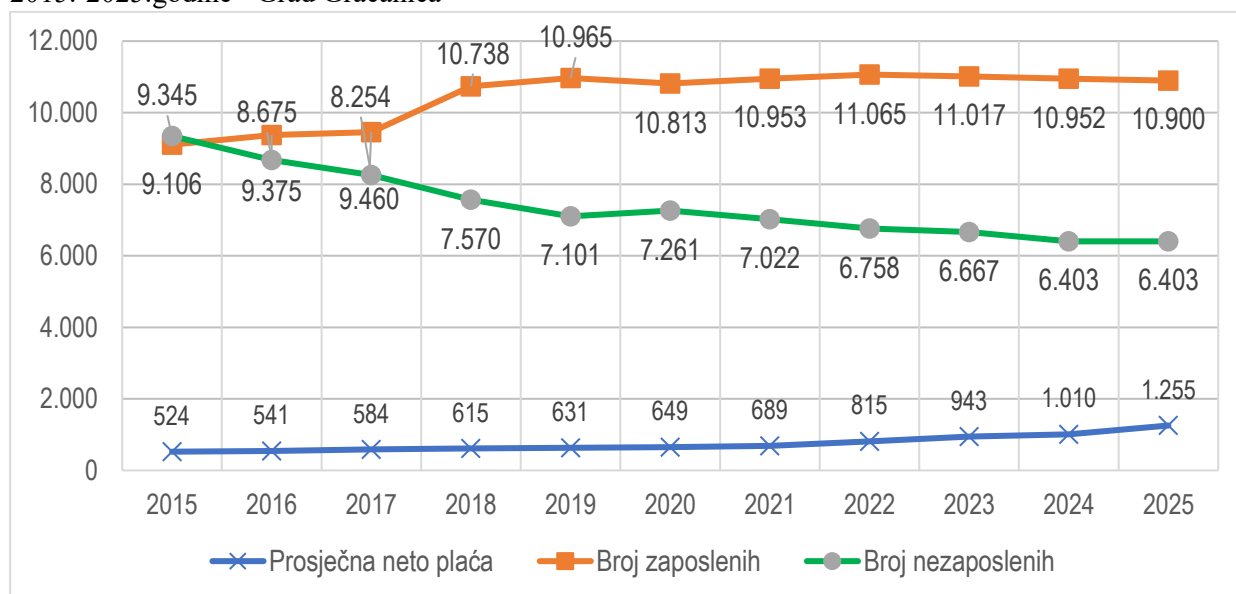
Tabela 21. Prosječne neto plaće u periodu 2014.-2025.godine sa uporednim podacima za FBiH i TK

Godina	Opis	Prosječna neto plaća (u KM)	F BiH = 100
2025	F BiH	1.594	Baza 100
2025	TK	1.458	91
2025	Gračanica	1.255	79
2024	Gračanica	1.010	74
2023	Gračanica	943	75
2022	Gračanica	815	73
2021	Gračanica	689	69,1
2020	Gračanica	649	67,9
2019	Gračanica	631	68
2018	Gračanica	615	69,2
2017	Gračanica	584	67,9
2016	Gračanica	541	63,4
2015	Gračanica	524	63,3
2014	Gračanica	536	62,9

Izvor podataka: "Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2014-2024.", obradio Federalni zavod za programiranje razvoja

Grafikon 07. Pregled kretanja broja zaposlenih nezaposlenih i prosječne neto plaće u KM u periodu 2015.-2025.godine - Grad Gračanica

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku “Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2014-2025“, obradio Federalni zavod za programiranje razvoja

Nizak nivo prosječnih plaća direktno se odražava na nizak nivo prosječnih penzija. Ukupna prosječna mjesečna penzija (iz decembra 2025.godine) od 603,19 KM iznosi 48,06 % prosječne neto plate iz 2025.godine koja iznosi 1.255 KM. U periodu od 2011. do 2025.godine ukupna prosječna penzija porasla je za 87,89 %, sa 321,03 KM na 603,19 KM (a prosječne plaće su porasle za 135,46 % sa 533 KM na 1.255 KM). Odnos broja zaposlenih u odnosu na broj penzionera je povećan sa 1,6 iz 2017.godine na 1,8 u 2022.godini, ali je ponovno smanjen na 1,7 u 2023.godini te na 1,6 u 2024. godini, a u 2025. godini je ostao isti.

Tabela 22. Prosječne penzije u periodu 2011.-2025.godine sa uporednim podacima FBiH i TK

Godina	Opis	Broj zaposlenih na 1 penzionera	Ukupna prosječna mjesečna penzija u KM	Prosječna starosna penzija u KM	Prosječna invalidska penzija u KM	Prosječna obiteljska penzija u KM
2025	F BiH	1,5	698,43	778,05	584,33	581,09
2025	TK	1,4	679,02	778,95	567,39	559,80
2025	Gračanica	1,6	603,19	665,22	550,83	514,16
2024	Gračanica	1,6	575,58	635,23	526,96	495,55
2023	Gračanica	1,7	539,62	598,69	491,82	466,61
2022	Gračanica	1,8	445,38	495,20	403,94	388,62
2021	Gračanica	1,8	390,31	439,28	347,89	339,73
2020	Gračanica	1,8	391,71	443,82	345,56	341,94
2019	Gračanica	1,8	382,09	434,91	335,48	336,33
2018	Gračanica	1,82	364,07	418,77	317,35	319,43
2017	Gračanica	1,6	340,22	394,08	297,49	298,37
2016	Gračanica	1,6	338,28	391,43	297,2	298,86
2015	Gračanica	1,6	336,1	386,69	296,41	301,34
2014	Gračanica	1,6	334,69	384,57	296,67	304,34
2013	Gračanica	1,6	319	369	284	292
2012	Gračanica	1,6	321,03	346,82	279,4	290,38
2011	Gračanica	2	321,12	369,74	278,92	297,00

Izvor podataka: “Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2011-2025.“, obradio Federalni zavod za programiranje razvoja

1.4.4. Sindikalna potrošačka korpa

Sindikalna potrošačka korpa koju je Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine izračunao za decembar 2025. iznosila je 3.313,90 KM.

Prosječna neto plata isplaćena u Federaciji BiH u 2025. iznosila je 1.594 KM (izvor podataka „Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2025.“, obradio FZZPR). Minimalna plata prema Odluci Vlade FBiH je 1000 KM za 2025. godinu.

Na osnovu gore navedenih indikatora pokrivenost Sindikalne potrošačke korpe prosječnom isplaćenom platom u FBiH iznosi 48,10 %, a minimalnom platom 30,17 %.

Poređenja radi pokrivenost Sindikalne potrošačke korpe prosječnom isplaćenom platom u gradu Gračanica od 1.255 KM iznosi samo 387,4 %.

Prilikom izrade Sindikalne potrošačke korpe u obzir su uzeti minimalni troškovi života četveročlane porodice koju čine dvije odrasle osobe i dva djeteta, od kojih je jedno u srednjoškolskom, a drugo u uzrastu osnovca.

Samu potrošačku korpu čine: prehrana (43,19 %), stanovanje i komunalne usluge (14,97 %), higijena i održavanje zdravlja (8,40 %), obrazovanje i kultura (10,34%), odjeća i obuća (12,03 %), prijevoz (4,61 %), te održavanje domaćinstva (6,67 %). U kategoriji prehrana korištene su cijene iz tri trgovačka centra za 86 artikala. Kada je riječ o higijeni i održavanju zdravlja ubrojani su troškovi za 10 stavki, a za stanovanje i komunalne usluge troškovi za 6 stavki. (Izvor informacija: Savez samostalnih sindikata BiH).

1.4.5. Razvoj poduzetništva

U toku 2024. godine, donesen je Zakon o poduzetničkoj infrastrukturi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH"; broj: 41/24) kojim se uređuje institucionalni okvir poduzetničke infrastrukture, poduzetnička infrastruktura, registar poduzetničke infrastrukture, sistem podrške za unapređenje poduzetničke infrastrukture, upravni nadzor, kaznene odredbe i prijelazne i završne odredbe te druga pitanja od značaja za poduzetničku infrastrukturu u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Gradsko vijeće Grada Gračanica je donijelo Odluku o pristupanju izradi regulacionog plana „Radna zona II“ broj 01-19-00956-2025 od 27.02.2025. godine koji se donosi za vremenski period od deset godina (2026.-2036. godine), a rok za izradu Regulacionog plana je 18 mjeseci od stupanja na snagu Odluke. Smjernice za izradu Regulacionog plana:

1. Regulacioni plana se radi u cilju definisanja detaljnih uslova, naročito u segmentu sagledavanja zatečenog stanja u tretiranom obuhvatu, kako bi se stvorili uslovi za izgradnju objekata poslovne namjene i omogućile intervencije na postojećim objektima, nastavilo rješavanje saobraćajne, komunalne i energetske infrastrukture, kao i pratećih elemenata urbane opreme i vanjskog uređenja prostora.
2. Zadržati koncepciju prostronog uređenja i izgradnje koja je bila utvrđena u prethodnom regulacionom planu za ovo područje i primjeniti je i na površine kojima je proširen obuhvat plana.

Subjekti planiranja su: Grad Gračanica, javna komunalna preduzeća, mjesne zajednice, vlasnici i korisnici zemljišta, potencijalni investitori i drugi zainteresovani subjekti koji iskazuju svoj interes

Zbog širenja industrijskih odnosno poslovnih zona, kapaciteti snabdijevanja električnom energijom na području grada Gračanica nisu dovoljnog kapaciteta, iako je 2017.godine JP "Elektroprijenos BiH a.d." Banja Luka je izvršilo djelimičnu rekonstrukciju glavne trafo stanice

za Gračanicu, u cilju kontinuiranog snabdijevanja Općine/Grada električnom energijom u slučaju pojave velikih voda. Također je JP “Elektroprivreda BiH” izdalo odobrenje za izgradnju elektroenergetskog objekta – podzemnih kablova za napajanje Radne zone I i II Gračanica u dužini od 3,0 km, a čime je obezbijeđena potrebna infrastruktura za sigurno napajanje poslovnih subjekata električnom energijom. Firme na području grada Gračanica su sve više usmjerene na uspostavljanje mehanizama i korištenje obnovljivih izvora energije, prvenstveno solarne energije, ali i drugih.

1.4.6. Poljoprivredna proizvodnja

Prirodni uslovi u pogledu zemljišta, vode, klime i slično za razvoj poljoprivrede su potencijalno zadovoljavajući.

Grad karakteriše umjereno kontinentalna klima. Posljednjih godina, vremenske prilike nisu išle na ruku poljoprivrednim proizvođačima, zbog elementarnih nepogoda (poplave, grada, suša i slično). U obzir treba uzeti i prognoze da nas čekaju periodi dužih i intenzivnijih suša, kiše i grada, što zahtijeva veće ulaganje u sisteme navodnjavanja, protivgradne zaštite, regulacije vodotokova i edukacije stanovništva.

Agro-ekološke karakteristike Grada determiniše i reljef prostora. U ravnicama, uz rijeku Spreču, organizuje se proizvodnja ozimih strmih žitarica i kukuruza, povrda i slično. Na višim nadmorskim visinama značajan je dio pašnjaka i livada pogodnih za razvoj stočarstva. Najznačajniji poljoprivredni resurs Grada predstavlja zemljište. Pedološka struktura zemljišta je sljedeća:

- Aluvijalna i semiglejna 10 % u dolini rijeke Spreče.
- Pseudoglej 60 % u brdskim dijelovima.
- Sionica 30 % u brdskim dijelovima Grada.

Privatna gazdinstva na području Grada su mala i isparcelisana. Najčešće nisu osposobljena za robnu proizvodnju i da stvaraju dovoljno viškova za tržište te u većoj ili manjoj mjeri proizvode za vlastite potrebe. Na malim posjedima nije moguće zasnivati ozbiljniji razvoj ratarske proizvodnje iz sljedećih razloga:

- Smanjena mogućnost primjene mehanizacije,
- Otežano odvodnjavanje i navodnjavanje,
- Poštivanje plodoređa,
- Gradnja infrastrukture i slično.

Usitnjenost i fragmentacija zemljišta ima za posljedice sljedeće: nizak stepen produktivnosti poljoprivredne proizvodnje, visoki transportni troškovi, mala ulaganja u poboljšanje kvaliteta zemljišta, nepovoljni uslovi tržišta zemljištem, otežana zaštita okoliša. Vlasnička struktura poljoprivrednog zemljišta pokazuje da u poljoprivredi dominira privatni sektor, mada je u predratnom periodu i državni sektor bio znatan, što se vidi iz sljedeće tabele:

Tabela 23. Struktura upotrebe zemljišta

Kategorija zemljišta	Površina ukupno (ha)	%
Oranice i vrtovi	8.983,44	41,59%
Voćnjaci	1.702,08	7,88%
Vinogradi	0	0,00%
Livade	1.023,84	4,74%
Ukupno obradivo zemljište	11.709,36	54,21%
Pašnjaci	1.477,44	6,84%
Ribnjaci	0,0505	0,00%
Ukupno poljoprivredno zemljište	13.186,80	61,05%
Šumsko tlo	6.652,80	30,80%
Neplodno tlo	1.760,40	8,15%
Ukupno	21.600,05	100,00%
-Privatno	18.144,04	84%
-Državno	3.456,01	16%

Izvor podataka: Katastar organa uprave Grada Gračanica

Na osnovu podataka iz prethodne tabele može se zaključiti sljedeće:

- U ukupnoj strukturi poljoprivrednog zemljišta najveće učešće imaju oranice i vrtovi sa 41,59 %.
- U privatnom sektoru nalazi se 18.144 ha ili 84 % a u državnom vlasništvu 3.456 ha ili 16 %.

Poljoprivredna proizvodnja u Gradu organizovana je putem Zemljoradničke zadruge „Gračanka“, privatnih poljoprivrednih gazdinstava i Udruženja poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara. Zemljoradnička zadruga „Gračanka“ osnovana je 1954.godine, i između ostalog, zadruga se bavi i proizvodnjom voća i povrća.

Ključne kulture povrća su krastavac-kornišon, mrkva, cvekla, kupus, paradajz, paprika i luk, a ključne kulture voća su šljiva, višnja, kruška i jabuka. Proizvodi su namijenjeni industrijskoj preradi i potrošnji u svježem stanju, a pored plasmana na domaće tržište, zadruga uspješno izvozi i u Evropsku uniju.

Jedan od općih uslova za ostvarivanje prava na novčanu podršku je da je korisnik upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar clijenata. U navedene registre koje vodi Odsjek za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, prema stanju u 2025.godini upisano je ukupno 3.714 poljoprivrednih gazdinstava i to 3.553 porodična gazdinstva i 161 pravni subjekt (31 privredno društvo, 3 zadruge, 123 obrta, 2 udruženja i 2 ostali pravni subjekti).

1.4.6.1.Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji

U toku 2025.godine ukupne novčane podrške iz budžeta FBiH i TK ostvarene su u iznosu od 5.238.057,04 KM, što je za 5,16 % smanjenje u odnosu na 2024.godinu.

Ukupna podrška iz Budžeta Federacije BiH za Grad Gračanica po modelu podrške proizvodnji u 2025.godini iznosi 4.011.914,05 KM, što je za 71.575,93 KM manje u odnosu na iznos podrške u 2024. godini, kada je iznosila 4.083.489,98 KM. Od ukupnog iznosa iz Budžeta Federacije BiH u 2025. godini:

- po modelu podrške proizvodnji ostvareno je 2.399.228,12 KM,
- po modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta podrški ostvareno je 1.612.685,93 KM.

Ukupna podrška iz Budžeta Tuzlanskog kantona za Grad Gračanica u 2025.godini iznosi 1.226.142,99 KM, što je za 213.526,49 KM manje (14,83%) u odnosu na iznos novčanih podrški iz 2024.godine, kada su iznosile 1.439.669,48 KM.

Tabela 24. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji po izvorima finansiranja u periodu 2008.-2025.godine

Godina	Izvori finansiranja u KM			Index
	Budžet TK	Budžet FBiH	Ukupno	
0	1	2	3 (1+2)	4
2008	1.469.733	934.058	2.403.791	baza
2009	849.240	1.354.117	2.203.357	91,66
2010	952.782	1.690.906	2.643.688	109,98
2011	945.355	1.289.309	2.234.664	92,96
2012	881.179	1.289.309	2.170.488	90,29
2013	786.315	1.188.710	1.975.025	82,16
2014	405.041	1.593.546	1.998.587	83,14
2015	373.769	1.649.605	2.023.374	84,17
2016	408.775	1.686.141	2.094.916	87,15
2017	385.211	1.599.849	1.985.060	82,58
2018	411.981	1.299.973	1.711.954	71,22
2019	399.384	1.261.407	1.660.791	69,09
2020	755.631	1.327.103	2.082.734	86,64
2021	897.634	1.227.204	2.124.838	88,4
2022	1.337.504	1.572.530	2.910.034	121,06
2023	1.325.245	1.979.883	3.305.128	137,49
2024	1.439.670	2.345.229	3.784.899	157,46
2025	1.226.143	2.399.228	3.625.371	150,82
Ukupno 2008-2025	15.250.592	27.688.107	42.938.699	

Izvor podataka: Služba za poduzetništvo lokalni razvoj i finansije (Referat poljoprivrede)

U prethodnih osamnaest godina (od 2008. do 2025.godine) iz Budžeta FBiH i TK povučeno je ukupno 42.938.699 KM ili prosječno godišnje 2,39 miliona KM podsticaja za primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

Na osnovu ukupnih kretanja u poljoprivredi može se zaključiti da broj registrovanih poljoprivrednih proizvođača raste, te da programi novčanih podrški pozitivno utiču na rezultate započetih i otvaranje novih procesa u poljoprivrednom sektoru na području Grada, s ciljem da se ostvari: povećanje obima poljoprivredne proizvodnje, zadovoljenje domadeg tržišta vlastitim proizvodima, stvaranje tržišno orjentisanih proizvođača, povećanje sjetvenih površina i privođenje kulturi neobrađenog obradivog poljoprivrednog zemljišta i veće zapošljavanje.

1.4.6.2. Novčane podrške poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica

Sredstva podrške **poljoprivredi i ruralnom razvoju** iz Budžeta Grada Gračanica realizirana su u skladu sa članom 26. Odluke o izvršavanju Budžeta Grada za 2025.godinu i na osnovu Programa novčanih podrški u poljoprivredi u 2025.godini. Grad Gračanica je u 2025.godini izvršio isplatu sredstava namijenjenih za poljoprivredu u ukupnom iznosu od 300.000,00 KM, a utrošak sredstava predstavljen je u narednoj tabeli.

Tabela 25. Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica za 2025.godinu

R. br.	Vrsta podrške	Jedinica mjere	Iznos podrške KM/jed.mjere	Ukupan obim proizvodnje	Ukupni iznos podrške (KM)
1	Nabavka rasplodnih junica iz uvoza	grlo		72	
2	Uzgoj rasplodnih junica	grlo		281	
3	Tov junadi	grlo		447	
4	Zdravstvena zaštita pčela i unapređenje pčelinjeg fonda	košnica	4,00	3.902	15.608,00
5	Muzna grla u liniji otkupa mlijeka	grlo		922	
6	Proizvodnja pilećeg mesa	kljun			
7	Proizvodnja povrća i jagode u plasteniku	m ²			
8	Proizvodnja konzumnih jaja	kljun			
9	Proizvodnja kornišona za industrijsku preradu	kg	0,09	66.970	6.027,30
10	Uzgoj rasplodnih ovaca	kom			
11	Sufinansiranje aktivnosti Udruženja poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara Gračanica i sufinansiranje jedne zaposlene osobe u udruženju po programu Tuzlanskog kantona-Tražim poslodavca 2025.godina				22.000,00
12	Podrška izložbi stočarstva Gračanica-Doboj Istok 2025				3.000,00
13	Sufinansiranje troškova prijevoza poljoprivrednika na sajam u Bjelovar				1.000,00
14	Podrška Udruženju peradara Tuzlanskog kantona za održavanje Drugog međunarodnog kongresa peradara BiH				1.500,00
15	Naknada dijela štete načinjene od strane pasa lualica				600,00
16	Naknada dijela štete načinjene od strane pasa lualica za koke				400,00
	UKUPNO (KM)				
	Rezerva (KM)				
	BUDŽET (KM) za 2025.godinu - Podsticaji u poljoprivredi				300.000,00

Izvor podataka: Služba za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije (Referat poljoprivrede)

Iz navedenih podataka vidimo da je najveći iznos sredstava isplaćen za poticaj dvije strateške proizvodnje, govedarstvo i peradarstvo.

Pravo na podršku za svako grlo u liniji otkupa mlijeka ostvarili su vlasnici grla sa područja Grada Gračanica u čije ime je organizator otkupa mlijeka Gradskoj službi podnio zahtjev uz koji je priloženo rješenje sa obračunom za novčane podrške iz kantonalnog budžeta, čime se dokazuje ispunjavanje uslova za ostvarivanje podrške, sa ciljem olakšavanja administrativnih procedura i ishodovanja dokumenata koje su poljoprivredni proizvođači obezbijedili za ostvarivanje novčanih podrški sa višin nivoa. Isplaćeno je 96.810,00 KM za 922 muznih grla, što je za 84 muzna grla više nego u prethodnoj 2024.godini.

Pravo na podršku za svako utovljeno pile ostvarili su korisnici koji su ostvarili novčane podrške iz kantonalnog budžeta. Na području Grada Gračanica isplaćeno je 82.555,88 KM za

1.501.016 tovná pilića što predstavlja neznatno smanjenje obima proizvodnje u odnosu na 2024. godinu.

Pravo na podršku za uzgoj rasplodnih ovaca ostvarili su korisnici koji su dostavili obrazac obračuna za novčanu podršku za uzgoj rasplodnih ovaca iz federalnog budžeta te korisnici koji su ostvarili novčane podrške iz kantonalnog budžeta, a za tu svrhu iz Budžeta Grada Gračanica isplaćeno je 11.781,00KM za 3.366 grla.

Pravo na podršku za svaku košnicu ostvarili su proizvođači sa područja Grada Gračanica koji su ostvarili novčane podrške iz kantonalnog budžeta, a isplaćeno je 15.608,00 KM za 3902 košnice pčela.

I ove godine je zbog unapređenja poljoprivredne proizvodnje zadržana podrška za nabavku steonih junica, kako iz uvoza tako i na domaćem tržištu. Kako se radi o strateški važnoj proizvodnji i skupim grlima, pravo na podršku ostvarili su proizvođači sa područja Grada Gračanica za svako grlo za koje je dostavljen dokaz o izvršenoj kupovini. Novčana podrška isplaćena je za 72 grla, u ukupnom iznosu od 14.400,00 KM.

U 2025. godini su po prvi put planirana sredstva za novčanu podršku za uzgoj rasplodnih junica od teladi iz vlastitog stada, kako bi se zadržao ili povećao dostignuti nivo proizvodnje. Pravo na podršku za uzgoj rasplodnih junica ostvarili su korisnici koji su dostavili obrazac obračuna za novčanu podršku za uzgoj rasplodnih junica iz federalnog budžeta te korisnici koji su ostvarili novčane podrške iz kantonalnog budžeta. Novčana podrška isplaćena je za 281 grlo, u ukupnom iznosu od 11.240,00 KM.

U Program je također uvrštena i novčana podrška za tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja ili uvoza. Pravo na podršku za tov junadi ostvarili su korisnici koji su dostavili obrazac obračuna za novčanu podršku za tov junadi iz federalnog budžeta, a za tu svrhu iz Budžeta Grada Gračanica isplaćeno je 17.880,00 KM za 447 grla tovnih junadi.

Novčana podrška za proizvodnju povrća i jagode u zaštićenom prostoru za 8.520 m² isplaćena je u iznosu od 8.520,00 KM.

Za većinu proizvodnju povećani su iznosi novčanih podrški po jedinici mjere u odnosu na 2024.godinu, dok su se obimi proizvodnji povećavali ili smanjivali, ovisno od proizvodnje.

1.4.6.3.Zaključna razmatranja i prijedlog mjera u cilju daljeg unapređenja primarne poljoprivredne proizvodnje i efekata novčane podrške

Analizom podataka o realizaciji novčanih podrški i aktualnom stanju poljoprivredne proizvodnje evidentni su brojni problemi i slabosti koji se najviše iskazuju kao:

- nedovoljna veličina zemljišnog posjeda,
- neriješen status poljoprivrednog proizvođača,
- klasična i tržištu neprilagođena proizvodna struktura,
- nesređeni i nerazjašnjeni imovinsko-pravni odnosi,
- niska produktivnost po jedinicama kapaciteta,
- nizak nivo specijalizacije proizvodnje,
- nedovoljna i neadekvatna tehnološka opremljenost,
- nedostatak povoljnih kreditnih sredstava,
- nizak nivo investiranja,
- nedostatak prerađivačkih kapaciteta na području Grada i Kantona.

U skladu sa naprijed izloženim, u narednom periodu radi daljeg unapređenja poljoprivredne proizvodnje i efekata novčane podrške, mjere koje se na lokalnom nivou trebaju poduzeti su sljedeće:

- nastaviti sa izgradnjom sistema direktnih novčanih podrški iz budžeta grada, ali uz značajno povećanje ulaganja u strateške proizvodnje,
 - daljnjim razvojem sistema podrški u poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju preferirati robne proizvođače, odnosno one proizvođače koji ostvaruju značajnu proizvodnju i plasiraju svoje proizvode na tržište i onima kojima je to osnovna djelatnost,
 - provoditi kontinuiranu edukaciju poljoprivrednih proizvođača u pogledu primjene savremene tehnologije u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji,
- tražiti od nadležnih da se pristupi izmjenama zakonske regulative u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu i Zakonu o lovstvu kako bi se spriječili problemi koje poljoprivrednim proizvođačima nanose divlje svinje

1.4.7. Turizam

Analizirajući pokazatelje u oblasti turizma, možemo utvrditi da je u 2025.godini u Gradu Gračаницa i TK zabilježen rast većine posmatranih pokazatelja u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 26. Pregled broja noćenja turista po gradovima/općinama TK u periodu 2017-2025.godina

Opis	Noćenja svi objekti								
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Banovići	2.203	1.395	1.596	1.454	1.426	1.386	2.483	1.868	1.580
Gradačac	59.116	61.174	55.240	52.537	38.035	34.361	53.572	48.322	47.714
Kladanj	2.207	1.351	2.383	284	1.083	74	2.319	939	437
Lukavac	4.139	4.009	5.492	7.400	3.540	3.269	8.009	8.243	8.149
Srebrenik	12.915	14.113	13.573	11.133	9.383	4.480	10.128	7.900	7.128
Tuzla	76.691	76.534	69.277	65.855	48.603	29.861	63.765	60.112	53.349
Živinice	2.241	2.292	2.189	2.635	965	305	1.736	1.471	0
Gračаницa	7.479	5.932	5.482	2.860	1.844	1.265	2.687	2.312	3.104
Kalesija	602	388	161	98	261	114	504	325	1.359
Ukupno	167.593	167.188	155.393	144.256	105.140	75.115	145.203	131.492	122.820

Izvor podataka: Turistička zajednica Tuzlanskog kantona

U Gradu Gračаницa u 2025.godini je zabilježeno 7.479 noćenja, što je za 1.547 ili 26,1 % više u odnosu na 2024.

Tabela 27. Turistički smještajni kapaciteti po gradovima/općinama TK u periodu 2017.-2025.godina

Opis	Hoteli i sličan smještaj										Odmaraalište i slični objekti za kraći odmor (pansioni)										Ostali smještaj (sobe /apartman u domaćinstvu)									
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017			
Banovići	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0			
Gradačac	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	2	2	4	4	4	4	4	3	3	3	2			
Kladanj	3	3	3	2	1	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Lukavac	2	2	2	3	5	5	5	5	5	0	0	0	0	1	3	1	0	0	3	3	3	3	3	1	1	1	1			
Srebrenik	4	4	4	3	3	3	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0			
Tuzla	23	23	23	24	26	21	18	15	15	0	0	0	0	0	5	5	3	3	56	49	42	38	26	27	8	2	2			
Živinice	2	2	2	2	2	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	12	12	12	10	10	2	0	0			
Gračanica	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	3	1	1	1	1	0	0	0	0			
Kalesija	4	4	4	3	3	3	2	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0			
Ukupno	42	42	42	41	43	39	36	33	33	1	1	1	1	2	9	8	5	5	84	71	64	59	45	41	14	6	5			

Izvor podataka: Turistička zajednica Tuzlanskog kantona

Zahvaljujući brojnim turističkim atrakcijama, raznovrsnosti turističke ponude, postojanju aerodroma na području Tuzlanskog kantona, ali i dobroj cestovnoj povezanosti sa regijom, stvorene su pretpostavke za progresivniji razvoj turizma u funkciji ukupnog ekonomskog razvoja Grada Gračanica. Za dalji razvoj turizma Grada potrebno je inoviranje postojećih i razvoj novih sadržaja turističke ponude uz jačanja ljudskih potencijala osposobljenih sa savremenim znanjima i vještinama koji doprinose održivosti turizma Tuzlanskog kantona kao i privlačenju i zadržavanju turista na području Grada. To posebno dobiva na značaju ukoliko se u obzir uzme činjenica da destinacijski menadžment težište razvoja usmjerava ka umrežavanju različitih javnih i privatnih interesa na dobrobit jačanja i promocije lokacije odnosno destinacije gdje se nameće potreba kvalitativnog usmjeravanja profesionalnom pristupu integriranog menadžmenta kvalitete u destinaciji.

1.5. Društveni pokazatelji

U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja društvenog razvoja u Gradu Gračanica, sa postavljenim ciljevima u 2027.godini.

Tabela 28. Pregled indikatora društvenog razvoja u Gradu Gračanica za 2024.godinu

Indikator	Polazna vrijednost	Ostvarena vrijednost u 2023.	Ostvarena vrijednost u 2024.	Ostvarena vrijednost u 2025.	Ciljna vrijednost (2027)
Strateški cilj II. Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unapređenje kvaliteta života za sve građane					
Stepen zadovoljstva građana-kvalitet usluga u Gradskoj upravi	91,00% (2021.)	70,59	47,28	46,15%	95,00%
Stepen zadovoljstva građana-rad vrtića	83,00% (2021.)	61,84	43,64	30,77%	90,00%
Stepen zadovoljstva građana-sportska dešavanja na teritoriji Grada	53,00% (2021.)	72,55	74,55	61,54%	65,00%
Stepen zadovoljstva građana-kulturna dešavanja na teritoriji Grada	53,00% (2021.)	67,76	57,18	65,38%	70,00%
Stepen zadovoljstva građana-rad mjesnih zajednica	76,00% (2021.)	30,72	21,82	30,77%	80,00%
Stepen zadovoljstva građana-rad Centra za socijalni rad	82,00% (2021.)	54,9	38,18	30,77%	90,00%
Stepen zadovoljstva građana-kulturna dešavanja na teritoriji Grada	53,00% (2021.)	67,76%	58,18	65,38%	70,00%
Broj stanovnika na 1 ljekara	494 (2020.)	405	405	/	300
Broj krivičnih i prekršajnih slučajeva u saobraćaju na području grada Gračanica	Broj krivičnih: 306 (2020)	390	319	336	Broj krivičnih: 245
	Broj prekršaja: 316 (2020)	154	147	179	Broj prekršaja: 252
Prioritet 2.1. Unapređen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa					
Broj socijalno osiguranih osoba preko J.U. Centar za socijalni rad	520 (2020)	564	582	636	500
Broj zaposlenih u J.U. Centar za socijalni rad	8 (2020)	12	11	11	12
Broj neosiguranih, za rad nesposobnih osoba	953 (2020)	1.007	1.233	1.694	650
Prioritet 2.2. Modernizovan sistem zdravstvene zaštite uz poštivanje principa „Niko ne smije biti isključen“					
Prirodni priraštaj u promilima na 1.000 stanovnika	-4,2 (2021)	-1,9	0,9	-2,4	0
Broj pruženih zdravstvenih usluga primarne zdravstvene zaštite	740.866 (2021)	1.089.529	1.103.789	1.194.973	Prema izvještaju JZU Dom zdravlja
Broj zaposlenih zdravstvenih radnika primarne zdravstvene zaštite	178 (2021)	176	170	180	Prema izvještaju JZU Dom zdravlja

Indikator	Polazna vrijednost	Ostvarena vrijednost u 2023.	Ostvarena vrijednost u 2024.	Ostvarena vrijednost u 2025.	Ciljna vrijednost (2027)
Prioritet 2.3. Modernizovani programi i poboljšani uslovi za rad u svim obrazovnim ustanovama					
Uspostavljen sistem dualnog obrazovanja	0	0	0	0	Prema izvještaju
Broj učenika uključenih u sistem dualnog obrazovanja	0	0	0	0	Prema izvještaju
Broj djece u predškolskim ustanovama na 1.000 stanovnika	4,86 (2021.)	7,83	9,47	10,90	5
Prioritet 2.4. Unapređen sportsko-kulturni život					
Broj aktivnih NVO (na osnovu javnih poziva Grada Gračanica i sprovedenih aktivnosti)	86 (2022)	/	/	/	95
Broj podržanih projekata NVO	32	/	/	/	60
Iznos sredstava za sportsko-kulturne NVO	442.500	/	/	/	600.000
Prioritet 2.5. Unapređen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga					
% uposlenika koji su obuhvaćeni edukacijama iz oblasti informatičke pismenosti	70	/	/	1,50	90
% zadovoljnih građana uslugama javne uprave	85	70,59	47,28	46,15	95
% povećanja gradskih prihoda od upravljanja gradskom imovinom	80	n/d	n/d	n/d	95
Prioritet 2.6. Unapređena cestovna infrastruktura i javna rasvjeta u urbanom i ruralnom području Grada					
Dužina u kilometrima rekonstruisanih lokalnih i regionalnih cesta i ulica	Izvještaj o cestovnoj infrastrukturi	n/d	n/d	n/d	Izvještaj o cestovnoj infrastrukturi
Broj km izgrađene i rekonstruisane javne rasvjete	Izvještaj o javnoj rasvjeti 2022.	3,04	5,72	n/d	Izvještaj o javnoj rasvjeti 2027.

1.5.1. Socijalna i zdravstvena zaštita

Socijalna zaštita je djelatnost usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. JU Centar za socijalni rad Gračanica sa 31.12.2025.godine ima jedanaest zaposlenih na neodređeno vrijeme.

Ukupan broj primaoca bilo kojeg oblika socijalne pomoći u 2025. godini je 4.649 što je za 59 primaoca više u odnosu na 2024.godinu. U narednoj tabeli predstavljen je broj korisnika po različitim pravima.

Tabela 29. Broj korisnika socijalne zaštite po priznatim pravima u periodu 2018.-2025.godina

Godina	Stalna novčana pomoć	Tjelesno oštećenje organizma	Civilne žrtve rata	Dječiji dodatak	Uvećani dječiji dodatak	Zaposlene majke porodilje	Nezaposlene majke porodilje	Jednokratne novčane pomoći	Zdravstveno osiguranje	Subvencija troškova prevoza	Jednokratna novčana pomoć za porodice sa troje ili više djece	Smještaj u ustanove	Ukupno
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 (Zbir 1-12)
2025.	178	1171	112	1656	63	132	208	335	636	42	51	65	4.649
2024.	226	1.016	89	1.785	91	134	271	241	582	46	53	56	4.590
2023.	226	917	90	1.406	59	143	411	752	751	52	45	57	4.909
2022.	233	829	88	359	125	139	117	728	591	45	41	52	3.347
2021.	230	831	90	347	115	124	388	501	552	44	28	53	3.303
2020.	240	854	92	328	118	142	315	607	614	45	/	46	3.401
2019.	237	829	92	395	118	144	/	527	612	38	/	49	3.041
2018.	251	762	92	524	109	148	/	563	621	41	/	50	3.161

Izvor podataka: J.U. Centar za socijalni rad Gračanica

U 2024. godini korisnicima je isplaćeno ukupno 14.626.690,34 KM pomoći, što je za 2.129.515,54 KM više u odnosu na 2024.godinu.

Tabela 30. Pregled kategorija korisnika socijalne zaštite u periodu 2021.-2025.godina

Godina	Maloljetnici				Odrasli – broj				
	Djeca bez roditeljskog staranja	Odgovorno zamenjena i zapuštena djeca	Djeca čiji je razvoj ometen obiteljskim problemima	Djeca sa mentalnim i fizičkim smetnjama	Osobe ometene u psihičkom i fizičkom razvoju i osobe sa invaliditetom	Materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe	Stare osobe bez obiteljskog staranja	Osobe društveno negativnog ponašanja	Osobe i obitelji u stanju soc. potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potrebna pomoć
2021	27	153	684	83	532	964	101	255	117
2022	21	167	723	108	565	993	107	248	121
2023	593	187	721	127	593	1.007	111	304	123
2024	19	172	684	136	882	960	98	286	106
2025	22	171	674	147	903	696	93	288	104

Izvor podataka: J.U.Centar za socijalni rad Gračanica

Primarna zdravstvena zaštita je organizovana u JZU Dom zdravlja Gračanica i 10 područnih ambulanti, 22 tima porodične medicine, jedna hitna pomoć. Osim pomenutog primarna zdravstvena zaštita u privatnom sektoru organizovana je i u tri ginekološke ordinacije, ordinaciji opće medicine i sedam stomatoloških ordinacija.

U JZU Dom zdravlja Gračanica na dan 31.12.2024. godine bilo je zaposleno 228 zaposlenika (213 na neodređeno vrijeme i 15 na određeno vrijeme). Od 228 zaposlenih, 78 radnika – zdravstveni radnik sa VSS od čega 57 doktora medicine (24 specijalista, 25 doktor medicine opšte prakse i 8 doktora medicine na specijalizaciji); 7 stomatologa (od čega 4 specijalista, 3 doktora stomatologije); 2 inženjera medicinske radiologije, 2 dipl. inženjera laboratorijske dijagnostike, 6 diplomiranih medicinskih sestara/tehničara, 3 diplomirana fizioterapeuta; 1 diplomirani sanitarni inženjer, 102 zaposlenika sa SSS i 48 nemedicinskih radnika (od toga 13 VSS, 14 SSS, 3 KV radnika i 18 NK) U 2025. godini penzionisana su dva radnika.

Što se tiče registracije timova porodične medicine, zaključno sa decembrom 2025. godine ukupan broj registrovanih pacijenata u Timove porodične medicine Doma zdravlja Gračanica iznosi 45.596. U 2025.godini službe i područne ambulante ove ustanove su pružile ukupno 1.194.973 zdravstvenih usluga, a u toku 2024.godine realizovana je većina aktivnosti na certifikaciji JZU Dom zdravlja Gračanica prema AKAZ (Agencije za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH) standardu.

Sekundarni nivo zdravstvene zaštite organizovan je na nivou JZU Opća bolnica „Dr. Mustafa Beganović” koja je od juna 2015. godine u nadležnosti Tuzlanskog kantona.

Od ukupno 44.142 stanovnika grada Gračanica (prema podacima Federalnog zavoda za statistiku), zdravstvenom osiguranjem obuhvaćeno je 91,64 % odnosno 37.975 osiguranika (podaci Matične evidencije Zavoda za zdravstveno osiguranje TK za 2025. godinu), što je za 2.589 osoba manje u odnosu na 2024. godinu.

1.5.2. Socijalna kohezija

Nakon što je 2022. godine potpisan Memorandum o saradnji Grada Gračanica i SOS Dječijih sela, u cilju unapređenja zaštite i ostvarivanja prava djece u Bosni i Hercegovini, nastavljena je uspješna saradnja lokalne zajednice i SOS Dječijih sela Bosne i Hercegovine, definisani su i novi zajednički ciljevi u unaprijeđenju života djece, mladih i porodica u zajednici. U februaru 2024. godine, potpisan je ugovor o finansiranju projekta SOS dječijeg sela u Gračanici, čime je nastavljena dugogodišnja saradnja iz oblasti stvaranja sigurnih uslova za bezbrižno i sretno djetinjstvo djece bez roditeljskog staranja. U Bosni i Hercegovini djeluju dva SOS Dječija sela – u Sarajevu i Gračanici, u kojima se, kroz porodični model brige osigurava toplo i sigurno mjesto za odrastanje djece bez roditeljskog staranja.

Formiran je Savjet za sigurnost i bezbjednost građana imenovan 2022. godine, koji je razmatrao pitanje sigurnosti u gradu, devijantna ponašanja, učestalo nasilje nad ženama i starijim licima te vršnjačko nasilje. Sinergijom vladinog i nevladinog sektora gradonačelnik je u novembru 2023. godine, donio Program mjera i aktivnosti na prevenciji i suzbijanju nasilja u porodici sa posebnim akcentom na nasilje nad ženama. Ovim programom, utvrđene su konkretne mjere i zadaci, podijeljena zaduženja i utvrđeni rokovi za prevenciju bilo kog oblika nasilja.

U drugoj polovini 2024. godine, Grad Gračanica u saradnji sa nevladinim sektorom pokrenuo je niz aktivnosti na suzbijanju i sprečavanju nasilja. Jedna od mjera je postavljanje SOS sandučića za prijavu nasilja mjesnim zajednicama koji su postavljeni na vidljiva mjesta, gdje će građani moći prijaviti nasilje potpuno anonimno, a odgovorne službene osobe će prijave dostavljati na protokol Centra za socijalni rad.

Potrebno je razmotriti obnovu rada prethodno formiranih radnih tijela te uspostaviti/usavršiti mehanizme koordinacije nadležnih institucija.

Tabela 31. Broj prekršaja po Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici u periodu 2020.-2025. godine

Godina	Broj prekršaja
2020.	4
2021.	9
2022.	3
2023.	15
2024.	15
2025.	14

Izvor podataka: Policijska uprava Gračanica

Grad Gračanica ima izrađen Lokalni gender akcioni plan Grada Gračanica 2022.-2025. godine. Statutom Grada Gračanica („Službeni glasnik Grada Gračanica, broj: 1/23) je propisano da se mora voditi računa da sastav članova odražava približno nacionalnu strukturu stanovništva, te da pripadnici oba spola budu ravnopravno zastupljeni u skladu s Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH. („Službeni glasnik BiH“, broj 32/10) te da će Gradsko vijeće prilikom izbora i imenovanja članova radnih tijela i komisija obezbijediti spolnu zastupljenost članova radnih tijela u skladu s Zakonom o ravnopravnosti spolova. U mandatu 2021.-2025. godine u vijećima mjesnih zajednica na području grada Gračanica zastupljeno je oko 36 % žena, što je u odnosu na ostale lokalne samuprave u BiH izuzetno visok procenat, te se teži daljim unaprijeđenjima.

1.5.3. Obrazovanje

Uključenost djece u predškolsko obrazovanje u posljednjih pet godina se konstantno povećava.

Tabela 32. Broj djece u predškolskim ustanovama u Gradu Gračanica u periodu 2016.-2025.godina

Godina	Broj djece
2016	230
2017	222
2018	226
2019	239
2020	238
2021	283
2022	318
2023	347
2024	419
2025	481

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima Federalnog Zavoda za statistiku i Federalnog Zavoda za programiranje razvoja, na području Grada Gračanica je u školskoj 2025/2026.godini evidentirano je 21 osnovnih i 2 srednje škole, što uključuje i objekte područnih škola u sastavu centralnih. U Gradu Gračanica ukupno 5.506 učenika pohađa školu, što je za 37 učenika manje u odnosu na prošlu godinu (5.543).

Tabela 33. Pregled osnovnog obrazovanja u Gradu Gračanica TK i FBiH periodu 2014.-2025.godina

Školska godina	Grad Gračanica					Tuzlanski kanton					Federacija BiH				
	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika
2014/ 2015	20	217	4.482	372	85	212	1.845	39.761	3.015	80	1.081	9.606	194.530	15.277	83
2015/ 2016	20	215	4.483	351	85	211	1.855	39.331	3.045	79	1.078	9.547	190.179	14.943	81
2016/ 2017	20	223	4.472	377	99	211	1.862	38.836	3.105	88	1.078	9.527	188.430	15.024	85
2017/ 2018	20	209	4.101	379	91	208	1.841	38.026	3.076	86	1.066	9.428	185.030	15.152	84
2018/ 2019	20	212	4.291	385	95	209	1.844	37.536	3.059	85	1.058	9.428	182.986	15.296	83
2019/ 2020	20	210	4.366	382	97	209	1.818	36.588	3.037	83	1.042	9.310	179.050	15.283	82
2020/ 2021	20	202	4.213	390	94	209	1.765	35.813	3.177	82	1.031	9.340	174.938	15.688	80
2021/ 2022	20	200	4.146	361	93	208	1.777	35.847	3.182	83	1.023	9.221	172.500	15.668	80
2022/ 2023	20	209	4.039	374	91	212	1.854	35.205	3.276	82	1.036	9.447	169.804	15.848	79
2023/ 2024	21	221	4.140	395	93	212	1.886	34.675	3.316	81	1.016	9.522	166.817	15.991	78
2024/2025	21	216	3.894	392	88	211	1.867	33.436	3.232	78	1.005	9.546	163.675	16.106	76
2025/2026	20	223	3.849	407	87	210	1.857	32.485	3.330	76	996	9.654	161.421	16.267	75

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja (Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH)

Od ukupno 5.506 učenika koji u školskoj 2025/2026.godini pohađaju školu, 3.849 učenika pohađa osnovnu, a 1.657 srednju školu.

Tabela 34. Pregled srednjeg obrazovanja u Gradu Gračanica TK i FBiH u periodu 2014.-2025.godina

Školska godina	Grad Gračanica					Tuzlanski kanton					Federacija BiH				
	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika
2014/ 2015	2	80	2.048	164	39	35	782	19.228	1.728	39	213	4.086	96.681	8.747	41
2015/ 2016	2	79	1.788	165	34	36	729	16.890	1.826	34	213	3.893	87.852	8.748	38
2016/ 2017	2	78	1.703	172	38	36	705	15.751	1.741	36	213	3.755	82.816	8.523	38
2017/ 2018	2	77	1.700	188	38	36	727	15.966	1.683	36	213	3.747	81.470	8.588	37
2018/ 2019	2	71	1.682	161	37	34	717	15.579	1.686	35	214	3.684	76.463	8.401	35
2019/ 2020	2	74	1.658	160	37	34	736	15.078	1.658	34	216	3.678	73.029	8.516	33
2020/ 2021	2	86	1.655	172	37	34	729	14.923	1.714	34	215	3.679	71.458	8.543	33
2021/ 2022	2	74	1.638	167	37	33	725	14.384	1.706	33	214	3.639	70.094	8.567	32
2022/ 2023	2	75	1.622	163	36	34	720	14.128	1.694	33	212	3.736	70.325	8.763	33
2023/ 2024	2	75	1.627	174	37	33	719	14.117	1.701	33	212	3.745	70.356	8.693	33
2024/2025	2	77	1.649	174	44.267	33	736	14.091	1.715	33	213	3.796	70.344	8.736	33
2025/2026	2	73	1.657	178	38	33	744	14.211	1.744	33	214	3.821	70.671	8.815	33

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja (Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH)

U akademskoj 2025/2026.godini 688 studenata sa mjestom prebivališta u Gradu Gračanica je upisano na visokoškolskim ustanovama, što je za 31 studenta više u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 35. Broj upisanih studenata na visokoškolskim ustanovama prema mjestu prebivališta i spolu u periodu 2014.-2025.godina

Akademska godina	Broj upisanih studenata					
	Grad Gračanica		Tuzlanski kanton		Federacija BiH	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2014/ 2015	797	437	11.400	6.493	71.873	40.568
2015/ 2016	882	500	11.324	6.412	72.111	40.794
2016/ 2017	897	528	11.056	6.241	69.969	39.905
2017/ 2018	206	122	1.093	639	26.284	16.252
2018/ 2019	788	480	9.330	5.422	62.285	36.741
2019/ 2020	733	449	8.523	5.016	58.048	34.474
2020/ 2021	760	492	8.453	4.986	58.057	34.818
2021/ 2022	697	446	7.820	4.739	55.577	33.576
2022/ 2023	707	451	7.597	4.700	53.618	32.595
2023/ 2024	650	401	7.339	4.481	51.940	31.067
2024/2025	657	416	7.510	4.576	54.326	32.875
2025/2026	688	431	8.235	5.017	56.307	34.243

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Tabela 36. Broj učenika koji su napustili školovanje prije njegovog okončanja u školama na području grada Gračanica u periodu 2021.-2025.godine

Opis	2021/2022.			2022/2023.			2023/2024.			2024/2025.			2025/2026.		
	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno	M	Ž	Ukupno
0	1	2	3 (1+2)	4	5	6 (4+5)	7	8	9 (7+8)	10	11	12 (10+11)	13	14	15 (13+14)
Osnovno obrazovanje	8	9	17	0	1	1	0	0	0	5	5	10	4	2	6
Srednje obrazovanje	17	11	28	6	7	13	7	5	12	5	6	11	4	6	10
Ukupno	25	20	45	6	8	14	7	5	12	10	11	21	8	8	16

Izvor podataka: Statistika Grada Gračanica

1.5.4. Kultura i umjetnost

Iz oblasti kulture i umjetnosti, na području Grada Gračanica u toku 2025. godine, J.U. Bosanski kulturni centar Gračanica realizovala je 83 sadržaja. Javna biblioteka je imala 509 upisanih članova, evidentirano je 4.317 posjeta, a na čitanje su izdate 4.403 knjige. Od 2023. godine u sklopu JU dodana je organizaciono-radna jedinica Gradski muzej, čime je konačno riješen pravni status Zavičajne muzejske zbirke, koja se u okviru ustanove nalazi već decenijama (osnovana 1975.), a kao posebna organizaciona cjelina faktički već djeluje proteklih desetak godina.

U Gradu Gračanica djeluje jedna Radio stanica. Radio Gračanica već zahtijeva znatnija ulaganja u tehničku opremu, prijeko potrebnu za dalje uspješno realizovanje i emitovanje programa. Zahvaljujući namjenski osiguranim sredstvima iz budžeta grada Gračanica, krajem 2025. godine realizirana je nabavka novih uređaja za Radio Gračanicu (predajnik, prijemnik, link), pri čemu je dio sredstava za ugradnju uređaja i prateću opremu osigurala Ustanova. Zahvaljujući tome, signal Radio Gračanice je znatno poboljšán, a u narednom periodu slična ulaganja bi trebalo usmjeriti i na studijsku opremu, čiji se rok trajanja također bliži kraju.

Dopisništvo RTV TK u okviru JU u 2025. godini nije djelovalo zbog odlaska radnika u penziju. Gradsko vijeće Grada Gračanica je donijelo Odluku, da od avgusta 2024. godine o davanju J.U. BKC Gračanica na upravljanje Privredno kulturno sportskim centrom (PKSC) „Bazen“. U toku 2025. godine objekat je stavljen u funkciju treninga i odigravanja utakmica sportskih klubova iz Gračanice i njihovih selekcija.

Značajan je broj udruženja građana koji realizuju aktivnosti iz oblasti kulture i umjetnosti, kao što su smotre folklora i sevdaha, promocije knjiga i slično te imaju folkorne, muzičke, dramske sekcije. U gradu Gračanica djeluje vokalni ansambl „Arabeske“.

U 2025. godini su objavljena dva izdanja Časopisa za kulturnu historiju „Gračanički glasnik“ u kojima su promovisani, turizam, kultura i historija grada Gračanica. Časopis je izdavački mega projekat od značaja za grad Gračanica i šire, koji se u kontinuitetu izdaje od 1996. godine, što je rijedak i veliki uspjeh i rijetke su općine odnosno gradovi koji imaju srodne uspješne projekte. Potrebno je poduzeti aktivnosti na obezbjeđivanju pretpostavki za nastavak izdavanja dva broja – dvije knjige, te je poželjno planski pristupiti, ozbiljno razmotriti način obezbjeđenja kontinuiteta ili eventualno transformisati u srodan projekat. U 2025. godini obilježen je dvostruki jubilej: trideset godina izlaženja časopisa „Gračanički glasnik“ i pedeset godina naučnog i spisateljskog rada njegovog osnivača i glavnog urednika, profesora doktora Omera Hamzića.

1.5.5. Sport

Prema Informaciji o stanju sporta na području grada Gračanica za 2024.godinu, na području Grada Gračanica provedeno je istraživanje usmjereno na identifikaciju potreba, izazova i zahtjeva sportskih kolektiva. Gračanica raspolaže kvalitetnom sportskom infrastrukturom koja omogućava realizaciju raznovrsnih sportskih i rekreativnih programa:

- Sportska dvorana „Luke“ – centralni objekat za školske i rekreativne aktivnosti.
- Sportska dvorana „Bazen“ – u izvještajnom periodu zvanično puštena u rad. Dvorana je namijenjena srednjoškolcima i sportistima Grada Gračanica i omogućava održavanje treninga i takmičenja u različitim sportovima, uključujući košarku, odbojku i rukomet.
- Vanjski sportski tereni – uključuju nogometna, košarkaška i teniska igrališta, koja su dostupna građanima tokom cijele godine.
- Teretane i fitness centri – u gradu djeluju tri teretane koje nude programe za sve uzraste, uključujući aerobik, jogu i funkcionalni trening.
- Staze za rekreaciju – zahvaljujući radu Atletskog kluba „Gračanica“, Planinarskog društva „Zefir“ i MTB kluba „Trebava“, označene su i mapirane staze za trčanje, biciklizam i planinarenje, koje su dostupne lokalnom stanovništvu i posjetiocima iz okolnih mjesta.

Najveći broj klubova aktivan je na kantonalnom i federalnom nivou, dok nekoliko klubova učestvuje i u državnim i međunarodnim takmičenjima (karate, rukomet, tenis). Broj selekcija varira od 1 do 6 po klubu, pri čemu najveći broj selekcija imaju NK „Bratstvo“ (6 selekcija) i RK „Gračanica“ (6 selekcija), što ukazuje na razvijen sistem omladinskog sporta u ovim kolektivima. Klubovi s manjim brojem selekcija (1-2 selekcije) uglavnom su specijalizovani ili djeluju u nižim rangovima takmičenja.

Broj igrača po klubovima značajno varira: najmanje članova ima Klub streljačkih sportova „Browning“ (6 članova), dok NK „Bratstvo“ ima 233 člana. Većina kolektiva ima kombinaciju omladinskih i seniorskih selekcija, dok pojedini klubovi (npr. MTB „Trebava“ i Atletski klub „Ark“) broje veći broj članova u neformalnom i rekreativnom obliku bavljenja sportom.

Postoji izražen interes za razvoj omladinskog sporta, što se vidi kroz velike brojeve djece u selekcijama u klubovima poput RK „Gračanica“ i ŽKK „G-star“.

Najposjećeniji klubovi su kolektivni sportovi poput nogometa i rukometa, gdje se broj gledalaca kreće od 350 do 500 po utakmici. Manji klubovi i pojedinačni sportovi imaju manju publiku (10–100 gledalaca), što odražava specifičnost sporta i lokalnu zajednicu ciljane publike.

U 2025.godini, četvrtu godinu zaredom, sredstva Grada Gračanica za finansiranje/sufinansiranje projekata iz oblasti sporta su dodijeljena putem javnog poziva te su finansirani projekti iz oblasti sporta.

1.5. Infrastruktura i zaštita okoliša

U Tabeli 37. predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih indikatora infrastrukture i zaštite okoliša u Gradu Gračanica, sa postavljenim ciljevima u 2027.godini.

Tabela 37. Pregled indikatora razvoja sektora okoliša u Gradu Gračanica za 2024.godinu

Indikator	Polazna vrijednost	Ostvarena vrijednost u 2023.	Ostvarena vrijednost u 2024.	Ostvarena vrijednost u 2025.	Ciljna vrijednost (2027)
Strateški cilj III. Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije					
Stepen zadovoljstva građana uslugama snabdijevanjem vode	67,00% (2021.)	91,67	78,18	69,23%	80,00%
Stepen zadovoljstva građana uslugama pokrivenost kanalizacijom	53,00% (2021.)	72,08	67,27	/	68,00%
Stepen zadovoljstva građana-pokrivenost Grada javnom	63,00% (2021.)	35,06	72,73	53,85%	75,00%
Stepen zadovoljstva građana-kvalitet javne rasvjete	62,00% (2021.)	42,85	63,64	57,69%	75,00%
Stepen zadovoljstva građana-rasprostranjenost javnih zelenih površina, igrališta i	69,00% (2021.)	24,34	30,90	30,77%	78,00%
Stepen zadovoljstva građana-kvalitetom javnih zelenih površina, igrališta i parkova	53,00% (2021.)	26,8	34,55	42,30%	68,00%
Stepen zadovoljstva građana-rad CZ na sprečavanju posljedica prirodnih katastrofa	78,00% (2021.)	66,01	41,82	38,46	85,00%
Nivo emisija CO ₂ , po sektorima	Polazne vrijednosti 2016.godine (SECAP):	n/d	n/d	n/d	Smanjenje nivoa emisija u odnosu na polaznu vrijednost, po sektorima:
	- Zgradarstvo:	n/d	n/d	n/d	
	- Javna	n/d	n/d	n/d	- Javna rasvjeta:
	Transport: 74.476 t	n/d	n/d	n/d	Transport: 0,14%
Količina prodatog reciklažnog otpada u tonama	74,045 (2022.)	44,955	108,126	/	400
Prioritet 3.1. Efikasno upravljanje otpadom					
% otpada koji se sortira	1,68	1,65	1,53	1,84	5%
Količina otpada (u t) koji se adekvatno sortira	210	202,405	184,573	/	614
% domaćinstava obuhvaćenih odvozom otpada	94	93,92	94	94	100
% domaćinstava uključenih u odvojeno prikupljanje otpada	87	85,69	87	89,29	100
Prioritet 3.2. Unapređeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama					
Broj mjesnih zajednica uključenih u jedinstven sistem upravljanja vodosnabdijevanjem	2 (2022)	2	2	2	12
Broj MZ sa rekonstruisanom i izgrađenom kanalizacionom mrežom	0	0	0	0	5
Prioritet 3.3. Pобољшан kvalitet zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih promjena					
Potrošnja energije u javnim	Izvještaj za	n/d	n/d	n/d	Izvještaj za 2027.

Indikator	Polazna vrijednost	Ostvarena vrijednost u 2023.	Ostvarena vrijednost u 2024.	Ostvarena vrijednost u 2025.	Ciljna vrijednost (2027)
Smanjena emisija CO ₂ kao rezultat primjene obnovljivih izvora energija i mjera EE u javnom i privatnom sektoru	Izveštaj za 2022.	n/d	n/d	n/d	Izveštaj za 2027.
Prioritet 3.4. Poboljšana sigurnost građana u odnosu na rizike od prirodnih i drugih nesreća					
Ukupan broj klizišta	0	2	5	11	10
Broj građana ugroženih klizištem	10	4	10	/	8
Finansijska ulaganja u	0	100.011,56	108.157,13	158.175,81	418.555
Iznos štete od prirodnih i drugih elementarnih nepogoda	48.504.650	1.002.655,48	1.141.422,81		50.000

Realizovani su brojni projekti na prikupljanju i odvodnji otpadnih voda u svim mjesnim zajednicama grada Gračanica, ali još uvijek nije rađeno na sistemima na prečišćavanju otpadnih voda. Za sve mjesne zajednice imaju izrađeni idejni projekti fekalne kanalizacije ruralnih mjesnih zajednica, a za mjesnu zajednicu Gračanica glavni projekat.

Grad Gračanica ima izrađene i slijedeće dokumente koji se odnose na oblast zaštite okoliša: Akcioni plan energetske održivosti razvoja i klimatskih promjena općine Gračanica (SECAP), Lokalni ekološki akcioni plan zaštite okoline Grada Gračanica (LEAP) 2024.-2027.godina i Lokalni akcioni plan smanjenja energetske siromaštva Grada Gračanica 2024.-2027.godina.

Poplave i prekid napajanja električnom energijom koji je grad Gračanica zadesio krajem 2024. i početkom 2025. godine, ukazuje na potrebu za poduzimanjem preventivnih aktivnosti i značajnijim iskorakom u obezbjeđivanju materijalno-tehničkih uslova za rad službe za civilnu zaštitu posebno Profesionalne vatrogasne jedinice.

2. STEPEN PROVEDBE STRATEŠKIH CILJEVA, PRIORITETA I DEFINIRANIH MJERA U STRATEGIJI RAZVOJA GRADA GRAČANICA

Strategija razvoja Grada Gračanica 2023.-2027.godina predstavlja ključni strateški dokument kojim se definišu javne politike i integralno usmjerava razvoj Grada, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka te potiče na saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera.

Implementacija Strategije razvoja Grada propisana je navedenim Zakonom, kao i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 74/19 i 2/21).

2.5. Struktura Strategije razvoja Grada Gračanica 2023.-2027.godina

Strateški ciljevi prozilaže iz vizije razvoja, definisanih strateških fokusa i prioriteta definisanih strateškim dokumentima viših nivoa vlasti. Oni predstavljaju glavne pravce dostizanja vizije i izražavaju krajnje rezultate koje namjeravamo postići do kraja planiranog perioda 2023.-2027.godine. U planskom periodu 2023-2027. godina Grad Gračanica će se rukovoditi sa tri strateška cilja, koji će se implementirati kroz ukupno 14 prioriteta i 41 mjeru.

Tabela 38. Pregled strateških i prioritetnih ciljeva

Strateški ciljevi	Prioriteti
Strateški cilj I (SC I): Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica
	Prioritet 1.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća
	Prioritet 1.3. Poboljšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja
	Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe
Strateški cilj II (SC II): Odgovorna uprava orjentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane	Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa
	Prioritet 2.2. Modernizovan sistem zdravstvene zaštite uz poštivanje principa „Niko ne smije biti isključen“
	Prioritet 2.3. Modernizovani programi i poboljšani uslovi za rad u svim obrazovnim ustanovama
	Prioritet 2.4. Unaprijeđen sportsko-kulturni život
	Prioritet 2.5. Unaprijeđen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga
	Prioritet 2.6. Unaprijeđena cestovna infrastruktura i javna rasvjeta u urbanom i ruralnom području Grada
Strateški cilj III (SC III): Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije	Prioritet 3.1. Efikasno upravljanje otpadom
	Prioritet 3.2. Unaprijeđeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama
	Prioritet 3.3. Poboljšan kvalitet zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih promjena
	Prioritet 3.4. Poboljšana sigurnost građana u odnosu na rizike od prirodnih i drugih nesreća

U nastavku su prikazani ključni strateški projekti iz Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2023-2027.godina:

Tabela 39. Strateški projekti u Gradu Gračanica u periodu 2023.-2027.godina

R. b.	Broj projekta iz Strategije razvoja	Naziv strateškog projekta	Plan realizacije u periodu 2023.-2027. (u KM)	Strateška mjera
1	2.4.1.1.	Završetak privredno kulturnog i sportskog centra Bazen Gračanica	2.523.449	Mjera 2.4.1. Unaprjeđenje sportskog života kroz ulaganje u sportsku infrastrukturu
2	2.6.1.1.	Izgradnja raskrsnice sa kružnim tokom na rijeci Sokoluši (lokacija Dom kulture Gračanica – Žitokombinat)	3.500.000	Mjera 2.6.1. Izgradnja i rekonstrukcija saobraćajne infrastrukture u urbanom području
3	3.1.1.1.	Sanacija deponije komunalnog otpada Grada Gračanica (II faza)	2.933.234	Mjera 3.1.1. Unaprijeđen sistem upravljanja otpadom
4	3.2.1.1.	Rješavanje vodosnabdijevanja u Lukavici	760.000	Mjera 3.2.1. Izgradnja i rekonstrukcija sistema vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području Grada
5	3.2.1.2.	Izgradnja postrojenja za tretman pitkih voda u MZ Soko	1.100.000	Mjera 3.2.1. Izgradnja i rekonstrukcija sistema vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području Grada
6	3.2.3.1.	Izgradnja fabrike za prečišćavanje otpadnih voda kanalizacionog sistema Gračanica u MZ Gračanica	300.000	Mjera 3.2.3. Izgradnja kanalizacione mreže u urbanom i ruralnom području Grada
7	3.2.4.1.	Obezbeđenje proticajnog profila rijeke Spreče na kritičnim lokacijama na području grada Gračanica	2.500.000	Mjera 3.2.4 Uređenje vodotokova I i II kategorije
8	3.3.2.1.	Toplifikacija grada Gračanica III faza	1.500.000	Mjera 3.3.2. Provođenje mjera energetske efikasnosti iz SECAP-a
9	3.3.2.2.	Sanacija krovova sa azbestno-cementnim salonitnim pokrovom	130.000	Mjera 3.3.2. Provođenje mjera energetske efikasnosti iz SECAP-a
10	3.4.2.1.	Deminiranje kontaminiranog područja grada Gračanica	2.667.309	Mjera 3.4.2. Ubrzanje procesa deminiranja preostalog područja kontaminiranog minsko-eksplozivnim i neeksplozivnim ubojitim sredstvima
		Ukupno		

Indikativni finansijski okvir implementacije Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027.godina obuhvata finansijski okvir prema strateškim ciljevima, prioritetima, mjerama te strateškim projektima i obuhvata ukupan iznos sredstava od 61.662.616 KM. U Tabeli 41. predstavljen je pregled planiranih sredstava po strateškim ciljevima u okviru Strategije razvoja Grada Gračanica za cjelokupan planski period 2023.-2027., te pregled planiranih sredstava po strateškim ciljevima u okviru Akcionog plana za planski period 2025.-2027.godine.

Tabela 40. Pregled planiranih sredstava po strateškim ciljevima Akcionom planu 2025.-2027.

Naziv strateškog cilja, prioriteta	Planirana sredstva u periodu 2025.-2027.godina u 000 KM			
	2025	2026	2027	Ukupno 2025.-2027.
Strateški cilj I (SC I): Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	6.217	5.912	5.921	18.050
Strateški cilj II (SC II): Odgovorna uprava orjentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane	5.173	4.791	3.521	13.484
Strateški cilj III (SC III): Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije	6.889	7.695	6.915	21.499
Svega Strateški ciljevi I-III	18.279	18.397	16.357	53.032

2.6. Provedba Strategije razvoja Grada Gračanica u 2025.godini

U Akcionom planu Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2025.-2027.godinu planirano je provođenje svih 14 prioriteta sa 41 pratećom mjerom. U nastavku su predstavljeni ključni projekti i rezultati po strateškim ciljevima.

Strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam

U narednoj tabeli predstavljeni su ostvareni rezultati po strateškim ciljevima i prioritetima u 2025.godini.

Tabela 41. Ostvareni rezultati za strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam po prioritetima u 2025.godini

Strateški cilj/ Prioritet		Ostvareni rezultat u 2025.godini
Strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam	Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica	<p>U izradu projektne dokumentacije za projekte koji se kandiduju za područje grada Gračanica investirano 38.573 iz budžeta Grada</p> <p>Održavani i unaprijeđeni tehnički kapaciteti za rad službi i poboljšana sigurnost rada i podataka u službama Gradske uprave grada Gračanica (aplikacije se uredno održavaju u 2025. godini), licencirani aplikativni softveri, unapređenje rada softvera u Gradskoj upravi (finansijski softver, softver za matične knjige, lotus softver), Nabavljen dio neophodne računarske opreme za Gradsku upravu grada Gračanica</p> <p>Izrađeni su: drugi Izvještaj o razvoju Grada Gračanica s pregledom realizacije "Strategije razvoja Grada Gračanica 2023.-2027." za 2024. godinu, Izvještaj o realizaciji Programa kapitalnih/javnih investicija za 2024.godinu, Izvještaj o realizaciji LEAP-a za 2024.godinu.</p>
	Prioritet 1.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća	<p>Grad Gračanica je sufinansirao organizaciju 14. izložbe stočarstva i ruralnog stvaralaštva Gračanica - Doboj Istok 2025., koju organizuje Zemljoradnička zadruga "Gračanka" Gračanica u saradnji sa Gradom Gračanica i općinom Doboj Istok, suorganizatorima Udruženje proizvođača mlijeka TK, Turističkom zajednicom Grada Gračanica i OKC "Bosna art" Stjepan Polje, s ciljem popularizacije govedarstva kao strateške osnove za razvoj ruralnih područja i zapošljavanja mladih na selu, razmjena dobre proizvođačke prakse u stočarstvu, predstavljanje genetskog potencijala pasmina u proizvodnji mlijeka i razvijanja takmičarskog duha kod farmera.</p> <p>U skladu sa programskim aktivnostima kooperanti i zadrugari, kao i drugi poljoprivredni proizvođači predstavili su posjetiocima najkvalitetnija mliječna grla, rasplodne i mlade junice, telad, ovnove, konje i brojne proizvode. Pored promocije, izložba ima i takmičarski karakter, učestvovali su i izlagači ostalih vrsta stoke, kao i dobavljači repromaterijala, proizvođači stočne hrane, poljoprivredne manifestacije i drugi, a posjetioci su imali priliku da vide i neke kulturne i tradicijske vrijednosti ovog kraja.</p> <p>Pored promocije izložba ima i takmičarski karakter.</p> <p>Pored stočne izložbe, svoje je proizvode izložilo i 13 udruženja žena sa područja Gračanice i dva iz Kotorska. Prisutno je i nekoliko pčelara sa svojim proizvodima, te drugi raznovrstan sadržaj. Pored ocjenjivanja izloženih grla stoke, demonstrirano je pravljenje pekmeza na tradicionalan način. Zatim, održano je takmičenje u pravljenju tradicionalnog suhog sira te je izabran najljepši uređeni štand. Završena je i tradicionalna 4. sirijada u Gračanici. Održane su edukacije na različite teme.</p> <p>U sklopu aktivnosti Omladinske banke za finansiranje projekata mladih, u saradnji sa Fondacijom Mozaik, u Gradu Gračanica je podržani projekti i mikrobiznisi, angažovani brojni volonteri za različite korisnike projekata</p> <p>U sklopu Impakt inkubatora poslovnih ideja - program podrške razvoju poduzetništva realizovan javni poziv, dio aplikacija ušao u proces inkubacije, dio učesnika je završilo jednomjesečnu obuku sa vrhunskim konsultantima, na razne teme iz poslovanja, te su finansijski podržani novi biznisi. Realizovano u saradnji sa Investicijskom fondacijom Impakt i Ministarstvom kulture, sporta i mladih TK.</p> <p>U svrhu jačanja konkurentnosti na tržištu rada, pružena je podrška zapošljavanju sufinansiranjem stručnog osposobljavanja-volontiranja. Tokom 2025. godine, programi stručnog osposobljavanja osoba sa stečenim visokoškolskim obrazovanjem realizovani su kroz kontinuitet ugovora iz prethodnog perioda, kao i kroz pokretanje novih .</p> <p>Prema zvaničnoj evidenciji, procesom osposobljavanja bile su obuhvaćene ukupno 23 osobe, od čega:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 10 osoba koje su započele stručno osposobljavanje u toku 2025. godine; - 13 osoba koje su sa osposobljavanjem započele u 2024. godini, a čiji su ugovori i finansiranje obuhvatili i izvještajni period 2025. godine. - Programi su uspješno realizovani u saradnji sa organima uprave, javnim ustanovama, obrazovnim institucijama i privrednim društvima.

Strateški cilj/ Prioritet		Ostvareni rezultat u 2025.godini
		Obezbijeđene stipendije za sve učenike i studente koji ispunjavaju uslove propisane konkursom i to 116 učenika i 276 studenata, kao podrška mladima za školovanje u osnovnim, srednjim školama i visokoškolskim institucijama, kao sistemsko ulaganje u obrazovanje i razvoj ljudskih potencijala sa ciljem da lokalni privrednici zapošljavaju više potrebnih kadrova sa lokalnog tržišta rada.
		Gradonačelnik je 20.01.2023.godine donio Operativni plan za lokalizaciju vizije mjesnih zajednica – Grad Gračanica za period 2023.-2025. godina te je u 2025. godini nastavljena realizacija planiranih aktivnosti. Viziju razvoja mjesnih zajednica na području Grada Gračanica, Gradsko vijeće Grada Gračanica je usvojilo 29.12.2022. godine ("Službeni glasnik Grada Gračanica", broj: 12/22).
	Prioritet 1.3. Poboljšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja	Kontinuiranim pružanjem tehničke podrške poljoprivrednim proizvođačima na području Grada Gračanica za ostvarivanje podsticaja na svim nivoima vlasti, obezbijeđena je podrška za unapređenje poljoprivredne proizvodnje kroz podršku Udruženju poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara Gračanica
		Obezbijeđeni poticaji poljoprivrednim proizvođačima - realizovane aktivnosti na provođenju podrške, podsticajima poljoprivrednim proizvođačima na području grada Gračanica, u ukupnom iznosu od 5.538.057 KM (Budžet Grada 300.000 KM, Budžet TK 1.226.143 KM; Budžet FBiH 4.011.914 KM), najveći iznos sredstava je utrošen za poticaj dvije strateške proizvodnje: govedarstvo i peradarstvo.
		Educirani poljoprivredni proizvođači na području grada Gračanica, prema zahtjevima i potrebama tržišta poljoprivrednih proizvoda unaprijedili poljoprivrednu proizvodnju.
	Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe	Organizovati i omogućiti mladim osobama realizaciju programa za mlade kroz organizaciju Omladinskog centra, a za budžet za mlade sa područja grada Gračanica su obezbijeđena sredstva u iznosu od 29.400 KM
		Realizovan treći Gračanica Summer Fest u organizaciji Vijeća mladih Grada Gračanica
		Realizovano 15 turističkih manifestacija u organizaciji Turističke zajednice Grada Gračanica

Strateški cilj 2. „Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane“

U narednoj tabeli predstavljeni su ostvareni rezultati po strateškim ciljevima i prioritetima u 2025.godini.

Tabela 42. Ostvareni rezultati za strateški cilj 2. „Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane“ po prioritetima u 2025.godini

Strateški cilj 2. Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane	Prioritet 2.1. Unapređen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa	U svrhu poboljšanja kvaliteta života oboljele djece i mladih, refundirani troškovi nabavke senzora za bezbolno i kontinuirano mjerenje šećera u krvi za djecu i mlade do 28 godina oboljelim od dijabetesa melitusa (tip 1) na području grada Gračanica
	Prioritet 2.2. Modernizovan sistem zdravstvene zaštite uz poštivanje principa „Niko ne smije biti isključen“	Poboljšan kvalitet zdravstvenih usluga na području grada Gračanica sufinansiranjem nabavke sanitetskog vozila
	Prioritet 2.3. Modernizovani programi i poboljšani uslovi za rad u svim obrazovnim ustanovama	Unaprijeđena zdravstvena zaštita ljudi i životinja, humanim zbrinjavanjem napuštenih životinja na području grada Gračanica.
	Prioritet 2.4. Unapređen	Podrškom projektu Predškolsko obrazovanje na području grada Gračanica, unaprijeđen kvalitet predškolskog obrazovanja na području grada Gračanica osiguran predškolski odgoj i obrazovanje za djecu sa područja Grada Gračanica koja nisu bila obuhvaćena nekim vidom predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu u J.U. Dječije obdanište "Naša djeca" Gračanica, uključujući premanje novog područnog odjeljenja.
		Unaprijeđeni uslovi za realizaciju nastavnog procesa u osnovnoj školi u MZ Donja Lohinja nabavkom keramičkih pločica i pratećih materijala, izradom PVC podne obloga za izgradnju novog školskog objekta

sportsko-kulturni život	montaži čeličnih kapija za silaz na teleskopske tribine u PKSC Bazen, ispitana nosivost krovnih nosača i nosača ventilacionih kanala za PKSC "Bazen", nabavljene klupe i vješalice za svlačionice, te je uloženo ukupno 1.151.475 KM (Budžet Grada Gračanica 351.475 KM i 800.000 KM Budžet FBiH).
	Poboljšane sportske aktivnosti kroz postavljanje klizališta na lokaciji rukometnog igrališta u MZ Gračanica, koje se održava 10. godinu, sa učešćem Gradske uprave, a u realizaciju uloženo 62.000 KM.
	Izvedeni radovi na sanaciji rukometnog igrališta, sanaciji zida na rukometnom igralištu, izvršena ugradnja stolica na tribinama, iscertavanje rukometnog igrališta, nabavljeni postavljeni golovi na rukometnom igralištu
	Građanima, naročito mladima omogućeno organizovanje i učešće u sportskim događajima redovnom sanacijom i održavanjem sportskih terena na području grada Gračanica.
	Ulaganjem u izgradnju dječijih igrališta na području grada Gračanica, obezbijeđen prostor da djeca i građani imaju mjesto gdje da se okupe i zadovolje potrebe za igru, razvijaju sport, čime su poboljšani uslovi za bavljenjem sportskim aktivnostima.
	Uspješno su organizovane 15. Plazma Sportske igre mladih, učestvovali učenici iz skoro svih osnovnih škola sa područja grada Gračanice. Realizacijom aktivnosti obezbijeđena je prilika učenicima za učešće u profesionalno organizovanim sportskim takmičenjima, putovanjima, razvijanje prijateljstava, poštovanja, izvrsnosti i fair play.
	U sanaciju vjerskih objekata na prostoru Grada Gračanica uloženo 10.000 KM
	Realizovana prva faza utopljanja objekta Javna ustanova za informisanje i kulturu "Bosanski kulturni centar" Gračanica
	Objavljena i promovisana dva izdanja (59. i 60.) časopisa za kulturnu historiju "Gračanički glasnik" u kojima su promovisani, turizam, kultura i historija grada Gračanica. Obilježen je dvostruki jubilej: trideset godina izlazenja časopisa „Gračanički glasnik“ i pedeset godina naučnog i spisateljskog rada njegovog osnivača i glavnog urednika, profesora doktora Omera Hamzića.
	Na promociji 60. broja časopisa: - predstavljeno jubilarno izdanje Časopisa, - retrospektiva svih 60 naslovnica, od prvog broja 1996. godine do danas, - dokumentarna izložbu o nastanku i razvoju časopisa, - prikaz vizuelnog i sadržajnog razvoja Glasnika kroz tri decenije. - najavljena Međunarodna naučna konferencija koja je održana u Tuzli.
	Unaprijeđeno obilježavanje značajnih događaja na području grada Gračanica, sanacijom i održavanjem spomen obilježja na području grada Gračanica
	Realizovani radovi na zaštiti nacionalnog spomenika - stara zgrada Gradske uprave (kulturno-historijski spomenik - Konak u MZ Gračanica) sanacijom južne fasade objekta
	Izveden dio građevinskih radova na Društvenim domovima u MZ Trnovci, MZ Rašljeva, MZ Škahovica, Prijeko Brdo, Gornji Doborovci, Piskavica, Donja Lohinja, Džakule, Donja Orahovica
	Uređen prostor oko Sahat kule, izrađena i montirana čeličnih vrata u retro stilu na sahat kuli u Gračanici
Prioritet 2.5. Unapređen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga	Nastavljene aktivnosti u sklopu procesa harmonizacije katastra i zemljišno knjižnih podataka
	Realizovane edukacije uposlenika Gradske uprave grada Gračanica
	Realizovane aktivnosti na poboljšanju uslova rada u Matičnim uredima
	Poboljšani tehnički kapaciteti za rad službi u Gradskoj upravi grada Gračanica, nabavkom nove računarske oprema za Gradsku upravu grada Gračanica i unaprijeđenjem rada softvera
	Nabavljena oprema za službe Gradske uprave grada Gračanica
Prioritet 2.6. Unapređena cestovna infrastruktura i javna rasvjeta u urbanom i ruralnom području Grada	Poboljšana sigurnost rada i podataka u službama Gradske uprave grada Gračanica, obnavljanjem licence za Firewall i antivirusni program
	Poboljšana cestovna infrastruktura u gradu Gračanica realizacijom slijedećeg: <ul style="list-style-type: none"> • Sanacija mostova i ograde na mostovima na rijeci Sokoluši, MZ Gračanica • Izgradnja mosta sa zaštitnim zidovima na putu za izbjegličko naselje u MZ Doborovci" Grad Gračanica • Izgradnja mosta na rijeci Sokoluši kod Etivaže i puta Etivaža u MZ Gračanica • Rekonstrukcija ul. Bijela Polja u MZ Gračanica - grad Gračanica • Sanacija puta Bajbagina-Gajevi, Faza II, MZ Gračanica • Sanacija puteva u MZ Gračanica u ulicama i naseljima: Mednica-Huriye-Straževac faza II, Ritašići-Dželimilovići, u naselju Drama-Ritašići u naselju Drafnići, Japaga-Potok Mahala, ulici prema stambenom objektu IZ Gračanica, u ulici Majke Bošnjakinje - Hajdarovac, ulice Patriotske lige, puta kod bolnice faza II, • Izrada Glavnog projekta rekonstrukcije raskrsnice na cesti M4, MZ Gračanica

	<ul style="list-style-type: none">• Izrada elaborata za postavljanje posebnih objekata na cesti radi smanjenja brzine kretanja vozila• Nabavka i ugradnja vertikalne i izrada horizontalne saobraćajne signalizacije u MZ Gračanica• Izrade Studije za izdavanje prethodne vodne saglasnosti za most na potoku Drijenča u MZ Gračanica• Sanacija stepeništa kod JU Centar za socijalni rad Gračanica• Nabavka i ugradnja horizontalne saobraćajne signalizacije u MZ Gračanica• Izrada idejnog projekta Lamele• Izrada projektne dokumentacije za ulicu Sarajevska, MZ Gračanica• Upravljanje sistemom javne rasvjete u MZ Gračanica• Nabavka i ugradnja LED svjetiljki za uličnu rasvjetu u MZ Gračanica• Projekat horizontalna i vertikalna signalizacija u gradu• Budžet - ostali kapitalni projekti - grad Gračanica• Budžet - sufinansiranje Grada u kapitalnim projektima• Rekonstrukcija puta Malešići-Lukavica, asfaltiranje u MZ Malešići• Rekonstrukcija putnog pravca Dživraci-Kamen u MZ Stjepan Polje• Sanacija puteva u MZ Donja Orahovica: puta Karići Polje, puteva Kamenica-Guvna i Rječica u MZ Donja Orahovica• Sanacija puta Bukva-Rajčevac, MZ Soko• Sanacija puteva u MZ Stjepan Polje: Potok Mahala, Memići, Ibrahimovići, puta Mustafići- Hadžijina šuma, M4- Oključak, Potok Mahala sa izgradnjom zida, Džebe-Golaći• Sanacija puteva u MZ Miričina: prema kući Slamnika, Lipovci, Imamovići, Brda, puta Gornja Miričina, sanacija mosta u MZ Miričina• Sanacija puta u naselju Jelah, MZ Donja Orahovica• Sanacija puteva u MZ Pribava: Hajr voda no novog mezarja, oštećenih površina puta u naselju Tahirovići,• Sanacija puteva u MZ Donja Lohinja: u naselju Bajrići, puta Pribava (Mezarje)-Mujkanovac• Sanacija puteva u MZ Lukavica: Čamdžići, puta prema izletištu Hrastovi, puta Delići; puta Zolje (Faza I)• Sanacija puteva u MZ Vranovići: Karići (Majdan)-Bukva, puta Društveni dom-džamija,• Sanacija puteva u MZ Gornji Doborovci• Sanacija puteva u MZ Doborovci• Sanacija puteva u MZ Džakule: u naselju Mušići, puta prema kući Halilovića, puta Čadbine-Mehmedovići,• Sanacija puta u naselju Selići, MZ Trnovci• Sanacija puta Novo naselje, MZ Gornja Lohinja• Sanacija puta u naselju Ljeske, MZ Malešići• Sanacija oštećenog puta Gračanica-Malešići u MZ Lendići (kod kamenoloma)• Sanacija puta MZ Babići• Sanacija puta Karići- Bunar Nasići, MZ Vranovići• Sanacija puteva Vasino polje, MZ Škahovica• Sanacija puteva u MZ Gornja Lohinja• Sanacija puta od pekare Magistrala do kuće Brguljak, MZ Pribava• Asfaltiranje puta u MZ Rašljeva, Mehići-Ratiš• Asfaltiranje i sanacija klizišta u zaseoku Bare, MZ Gornja Orahovica• Sanacija puta u MZ Miričina, Europrost-Poredak• Sanacija puta MZ Prijeko Brdo• Sanacija dionice puta Kapak, MZ Buk• Izgradnja zaštitne ograde u naselju Ajkići, MZ Gornja Orahovica• Hitna sanacija mosta u naselju Zolje, MZ Lukavica• Sanacija puta Trnjaci prema mostu za Malešiće• Sanacija glavnog puta prema MZ Malešići• Sanacija prilaza školi, MZ Malešići• Izrade Projekta izgradnje pješačkog trotoara u MZ Pribava• Izrada posebnih objekata za usporavanje saobraćaja na putu u MZ Babići, Stjepan Polje, Soko i Prijeko Brdo• Izgradnja javne rasvjete u MZ Stjepan Polje• Izgradnja javne rasvjete u MZ Malešići• Izgradnja javne rasvjete u MZ Donja Orahovica• Proširenje javne rasvjete u MZ Pribava, naselja Kamarići i Ribnjak• Sanacija mosta u MZ Rašljeva <p>Izgrađena funkcionalna javna rasvjeta, unaprijeđeno stanje okoliša u mjesnim zajednicama</p>
--	--

	Rekonstrukcija infrastrukture u gradu iz rente
	Realizovane aktivnosti na osnovu projekta horizontalne i vertikalne saobraćajne signalizacije na području mjesne zajednice Gračanica
	Izvršena ulaganja iz Budžeta Grada Gračanica u (ostale) kapitalne projekte

Strateški cilj 3. „Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije“

U narednoj tabeli predstavljeni su ostvareni rezultati po strateškim ciljevima i prioritetima u 2025.godini.

Tabela 43. Ostvareni rezultati za strateški cilj 3. „Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije“ po prioritetima u 2025.godini

Strateški cilj 3. Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije	Prioritet 3.1. Efikasno upravljanje otpadom	Za proces kandidovanja projekta sanacije postojeće deponije Gračanica u Program javnih investicija FBiH 2026-2028.: Revidiran predračun Glavnog projekta sanacije postojeće deponije Gračanica, revidovana projektno-tehnička dokumentacija, izrađene Ekonomsko-finansijska analiza i studija izvodljivosti, izrađena projektna dokumentacija za novelaciju sortimice. Izgrađena sortirnica komunalnog otpada.
		Realizovane aktivnosti na uklanjanju divljih deponija na području grada Gračanica
	Prioritet 3.2. Unapređeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama	Realizovani radovi na vodosnabdijevanju i unapređeno vodosnabdijevanje u mjesnim zajednicama: Lukavica, Malešići, Škahovica, Vranovići, Doborovci
		Obezbijedene nove količine pitke vode kako bi se uz postojeće izvore i rezervoarske kapacitete obezbijedile dovoljne količine pitke vode za stanovnike MZ _____
		Rekonstrukcija i investiciono ulaganje od strane JP Vodovod i kanalizacija d.o.o. u vodovodne i kanalizacione cijevi
		Rekonstrukcija, rehabilitacija i izgradnja kanalizacione mreže u MZ: Gornja Orahovica, Gračanica, Malešići, Lukavica, Miričina
		Obezbijeđen proticajni profil čišćenjem i regulacijom korita rijeka na području grada Gračanica
	Prioritet 3.3. Poboljšanje kvaliteta zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih promjena	U svrhu smanjenja potrošnje uglja i emisija CO ₂ u okolinu korištenjem obnovljivih izvora energije-biomasa u 3.3.2.1. Strateški projekat Toplifikacija grada Gračanica III faza uloženo 48.280 KM iz budžeta TK Sistemom javnog grijanja je obuhvaćena mjesna zajednica Gračanica
	Prioritet 3.4. Poboljšana sigurnost građana u odnosu na rizike od prirodnih i drugih nesreća	Opremanje operativnog centra CZ- Poboljšani sistem ranog upozoravanja stanovništva u dolini rijeke Spreče
		Jačanje kapaciteta CZ Gradske uprave grada Gračanica - na 13 edukacija obučeno 171 učesnik i nabavljeno 20 kompleta uniformi za Gradski štab CZ i Službu za CZ
		<ul style="list-style-type: none"> Realizovano utopljanje dograđenog magacina za CZ i garaža u Vatrogasnom domu Poboljšani uslovi za smještaj vatrogasnih vozila i opreme CZ
		<ul style="list-style-type: none"> Realizovani radovi na hitnoj sanaciji odrona, klizišta na području grada Gračanica Sanirana 4 klizišta na području grada Gračanica Izrađen Geotehnički projekat za sanaciju terena zahvaćenog klizištem na dijelu lokalnog puta Doborovci-Džakule

Realizacija 10 strateških projekata definisanih u Strategiji razvoja Grada u 2025.godini predstavljena je u narednoj tabeli:

Tabela 44. Pregled realizacije strateških projekata u Gradu Gračanica u 2025.godini

R. b.	Broj projekta iz Strategije	Naziv strateškog projekta	Realizacija u KM	Izvor finansiranja	Ostvareni rezultati/indikator
1	2.4.1.1.	Završetak privredno kulturnog i sportskog centra Bazen Gračanica	1.151.475	Budžet Grada Gračanica, Vlada FBiH	Izvršeno je ispitivanje nosivosti tribina na PKSC Bazen, nabavljene su i ugrađene teleskopske tribine, izvedeni radovi na rekonstrukciji ograda i montaži čeličnih kapija za silaz na teleskopske tribine u PKSC Bazen, ispitana nosivost krovnih nosača i nosača ventilacionih kanala za PKSC "Bazen", nabavljene klupe i vješalice za svlačionice
2	2.6.1.1.	Izgradnja raskrsnice sa kružnim tokom na rijeci Sokoluši (lokacija Dom kulture Gračanica – Žitokombinat)	0		
3	3.1.1.1.	Sanacija deponije komunalnog otpada Grada Gračanica (II faza)	517.770	Budžet Grada Gračanica, Ministarstvo okoliša i turizma FBiH	Revidiran predračun Glavnog projekta sanacije postojeće deponije Gračanica, revidovana projektno-tehnička dokumentacija, izrađene Ekonomsko-finansijska analiza i studija izvodljivosti, izrađena projektna dokumentacija za novelaciju sortirnice i izgrađena sortirnica komunalnog otpada
4	3.2.1.1.	Rješavanje vodosnabdijevanja u Lukavici	668.705	Budžet Grada Gračanica, Kantonalno ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, UNDP	Stvaranje uslova za obezbijedenje pristupa pitkoj vodi domaćinstvima MZ Lukavica
5	3.2.1.2.	Izgradnja postrojenja za tretman pitkih voda u MZ Soko	0		
6	3.2.3.1.	Izgradnja fabrike za prečišćavanje otpadnih voda kanalizacionog sistema Gračanica u MZ Gračanica	0		
7	3.2.4.1.	Obezbjedenje proticajnog profila rijeke Spreče na kritičnim lokacijama na području grada Gračanica	458.689	Budžet FBiH	1.200 metara dužine korita rijeke Spreče je očišćeno
8	3.3.2.1.	Toplifikacija grada Gračanica III faza	48.280	Budžet TK	Smanjenje potrošnje uglja i emisija CO ₂ u okolinu korištenjem obnovljivih izvora energije-biomasa

R. b.	Broj projekta iz Strategije	Naziv strateškog projekta	Realizacija u KM	Izvor finansiranja	Ostvareni rezultati/indikator
9	3.3.2.2.	Sanacija krovova sa azbestno-cementnim salonitnim pokrovom	0		
10	3.4.2.1.	Deminiranje kontaminiranog područja grada Gračanica	0		
		Ukupno	2.626.185		

3. PREGLED PLANIRANIH I OSTVARENIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA NA NIVOU STRATEŠKIH CILJEVA I PRIORITETA NA GODIŠNJEM NIVOU

U nastavku Izvještaja predstavljen je pregled finansijske realizacije Strategije razvoja Grada Gračanica po strateškim ciljevima i prioritetima za 2025.godinu.

Za implementaciju Strategije razvoja u 2025.godini planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 17.953.786 KM, a ostvarena je realizacija u iznosu od 17.875.782 ili 99,57 % što je izuzetno visok stepen realizacije.

Tabela 45. Finansijska projekcija plana i realizacije po sektorima u 2025.godini

Naziv sektora	Zbir finansijskih vrijednosti (u KM)		% realizacije	Struktura finansiranja realizovanih (u KM)		Učešće u % - realizovana sredstva	
	Plan	Realizacija		Budžet Grada	Ostali izvori	Budžet Grada	Ostali izvori
0	1	2	3 (2/1)	4	5	6 (4/2)	7 (5/2)
Ekonomski razvoj	6.217.000	6.114.342	98,35%	831.285	5.283.057	14%	86%
Društveni razvoj	5.172.717	6.559.074	126,80%	4.674.170	1.884.905	71%	29%
Ekološki razvoj	6.889.069	5.421.099	78,69%	1.343.951	4.077.148	25%	75%
Ukupno	18.278.786	18.094.516	98,99%	6.849.406	11.245.110	38%	62%

Od ukupne realizacije Strategije razvoja u 2025.godini, u oblasti ekonomskog razvoja - Strateški cilj 1. realizovano je 6.114.342 KM ili 34 %, u sektoru društvenog razvoja – Strateški cilj II **Greška! Nije pronađen izvor reference.** KM ili 36 %, a u sektoru ekološkog razvoja – Strateški cilj 3 realizovano je 5.421.099 KM ili 30 % ukupno realizovanih sredstava.

Prema izvorima sredstava realizovano je 6.849.406 KM ili 38 % iz Budžeta Grada, a 11.245.110 KM ili 62 % iz ostalih izvora što ukazuje da je visokom procentu realizacije Strategije razvoja u odnosu na planirana sredstva, značajno doprinosi visok procenat privučenih i realizovanih sredstava iz eksternih izvora finansiranja.

Tabela 46. Pregled finansijske realizacije po izvorima i sektorima u 2025.godini

Naziv sektora	Ukupna realizacija u KM	Struktura finansiranja realizovanih (u KM)	
		Budžet Grada	Ostali izvori
0	1	2	3
Ekonomski razvoj	6.114.342	831.285	5.283.057
Društveni razvoj	6.559.074	4.674.170	1.884.905
Ekološki razvoj	5.421.099	1.343.951	4.077.148
Ukupno	18.094.516	6.849.406	11.245.110

U narednoj tabeli, predstavljena su planirana i realizovana finansijska sredstva Strategije razvoja na nivou strateških ciljeva i prioriteta u 2025.godini.

Tabela 47. Pregled planiranih i realizovanih finansijskih sredstava na nivou strateških ciljeva i prioriteta u 2025.godini

Naziv strateškog cilja/prioriteta	Plan finansiranja (KM)	Realizacija	
		KM	%
1	2	3	4 (3/2)
Strateški cilj I (SC I): Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam			
Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica	328.000	62.285	18,99%
Prioritet 1.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća	480.000	380.000	79,17%
Prioritet 1.3. Poboljšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih	5.234.000	5.561.057	106,25%
Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe	175.000	111.000	63,43%
Ukupno Strateški cilj I (4 prioriteta)	6.217.000	6.114.342	98,35%
Strateški cilj II (SC II): Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane			
Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa	63.000	0	0,00%
Prioritet 2.2. Modernizovan sistem zdravstvene zaštite uz poštivanje principa „Niko ne smije biti isključen“	122.000	111.000	90,98%
Prioritet 2.3. Modernizovani programi i poboljšani uslovi za rad u svim obrazovnim ustanovama	76.000	110.490	145,38%
Prioritet 2.4. Unaprijeđen sportsko-kulturni život	754.933	2.450.491	324,60%
Prioritet 2.5. Unaprijeđen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga	259.000	25.851	9,98%
Prioritet 2.6. Unaprijeđena cestovna infrastruktura i javna rasvjeta u urbanom i ruralnom području Grada	3.897.784	3.861.242	99,06%
Ukupno Strateški cilj II (6 prioriteta)	5.172.717	6.559.074	126,80%
Strateški cilj III (SC III): Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije			
Prioritet 3.1. Efikasno upravljanje otpadom	420.000	952.515	226,79%
Prioritet 3.2. Unaprijeđeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama	4.710.069	3.878.794	82,35%
Prioritet 3.3. Poboljšan kvalitet zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih promjena	454.000	48.280	10,63%
Prioritet 3.4. Poboljšana sigurnost građana u odnosu na rizike od prirodnih i drugih nesreća	1.305.000	541.511	41,50%
Ukupno Strateški cilj III (4 prioriteta)	6.889.069	5.421.099	78,69%
Svega Strateški ciljevi I-III	18.278.786	18.094.516	98,99%

Najviši stepen realizacije planiranih sredstava je u Strateškom cilju II (SC II): Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane i iznosi 126,80 %, zatim slijedi Strateški cilj 1. Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam sa realizacijom od 98,35%, a najniži procenat realizacije planiranih sredstava od 78,69 % ima Strateški cilj III (SC III): Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije.

4. IMPLEMENTACIJA SDG CILJEVA (AGENDA 2030) KROZ PROVEDBU STRATEŠKIH CILJEVA, PRIORITETA I DEFINIRANIH MJERA U STRATEGIJI RAZVOJA GRADA GRAČANICA 2023-2027

Provođenje Agende 2030 u BiH vrši se kroz implementaciju Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH (SDG ciljevi) koji utvrđuje i konkretne podciljeve kao i indikatore putem kojih će se napredak mjeriti. Nakon usvajanja na vladama entiteta i Brčko Distrikta te na Vijeću ministara BiH, u prvoj polovini 2021.godine, Okvir je postao i zvanični dokument na osnovu kojeg otpočinje proces usklađivanja razvojnih i sektorskih strategija na svim nivoima vlasti, kao i planiranje budžeta za njihovo sprovođenje. U BiH su utvrđena tri pravca održivog razvoja – dobra uprava i upravljanje javnim sektorom, pametan rast i društvo jednakih mogućnosti, kao i dvije horizontalne teme – ulaganje u ljudski kapital i princip “niko ne smije biti isključen”. Navedeni pravci održivog razvoja, kao i horizontalne teme, na odgovarajući način su reflektovane kroz proces izrade Strategije razvoja Grada, ali i u samoj Strategiji razvoja Grada, te kao takva ona doprinosi ostvarenju sva tri odabrana pravca održivog razvoja. Shodno tome, Strategija razvoja Grada usklađena je sa SDG ciljevima, a provođenje Strategije razvoja Grada ujedno predstavlja i provođenje Okvira za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH.

U sektoru ekonomskog razvoja, Strategija razvoja Grada doprinosi povoljnom okruženju za poduzetništvo i inovacije, povećanju investicija u infrastrukturu, uključivanju u globalne lance vrijednosti, pametnom upravljanju prirodnim resursima, jačanju infrastrukture i konkurentnosti poljoprivrede, te održivom razvoju turizma. U sektoru društvenog razvoja, Strategija razvoja Grada prije svega utiče na unapređenje obrazovanja i obuke, kvalitet predškolskog obrazovanja, unapređenje uslova za kulturno i umjetničko obrazovanje, politika i jačanje socijalne zaštite, osnaživanje porodice, podrške djeci i mladima, te uopšte podsticanje razvoja civilnog sektora kao važnog faktora društvenog razvoja. U sektoru zdravstvene zaštite akcenat je stavljen na postizanje što veće efikasnosti i unapređenja dostupnosti i kvaliteta zdravstvenih usluga. Također se odnosi i na razvoj komunalne i saobraćajne infrastrukture. U sektoru koji se bavi zaštitom životne sredine, Strategija razvoja Grada se fokusira na unapređenje upravljanja rizicima od katastrofa, jačanje kontrole i praćenja kvaliteta eko sistema, kao i na deminiranje kontaminiranih područja. U sektoru zaštite okoliša i infrastrukture, Strategija razvoja Grada je fokusirana na jačanje kontrole i praćenja kvaliteta eko sistema, energetske efikasnost.

Tabela 48. Povezanost Strategije razvoja Grada Gračanica 2023-2027. sa Okvirom za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH

Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH	Strategija razvoja Grada Gračanica 2023-2027
Razvojni pravac: Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom	Strateški cilj II: Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane Strateški cilj III: Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije
SDG 5: Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i djevojčice	Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa
SDG 16: Promovirati miroljubiva i inkluzivna društva za održiv razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i uspostaviti efikasne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima	Prioritet 2.5. Unaprijeđen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga Prioritet 2.5. Unaprijeđen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga Prioritet 3.4. Poboļšana sigurnost građana u odnosu na rizike od prirodnih i drugih nesreća
Razvojni pravac: Pametni rast	Strateški cilj I: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam Strateški cilj II: Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane Strateški cilj III: Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije
SDG 3: Promovirati zdrav život i dobrobit svih ljudi, svih životnih dobi	Prioritet 2.2. Modernizovan sistem zdravstvene zaštite uz poštivanje principa „Niko ne smije biti isključen“ Prioritet 2.4. Unaprijeđen sportsko-kulturni život Prioritet 3.2. Unaprijeđeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama
SDG 4: Osigurati inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja	Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa
SDG 6: Osigurati sanitarne uvjete i pristup pitkoj vodi za sve	Prioritet 2.3. Modernizovani programi i poboļšani uslovi za rad u svim obrazovnim ustanovama
SDG 7: Osigurati pristup materijalno pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve	Prioritet 3.2. Unaprijeđeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama
SDG 8: Promovirati inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve	Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica Prioritet 1.2. Poboļšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća Prioritet 1.3. Poboļšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa
SDG 9: Izgraditi otpornu infrastrukturu, promovirati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije	Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica Prioritet 1.2. Poboļšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe Prioritet 2.6. Unaprijeđena cestovna infrastruktura i javna rasvjeta u urbanom i ruralnom području Grada
SDG 10: Smanjiti nejednakost unutar i između zemalja	-
SDG 11: Učiniti gradove i naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim	Prioritet 3.2. Unaprijeđeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama Prioritet 3.3. Poboļšan kvalitet zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih
SDG 12: Osigurati modele održive potrošnje i proizvodnje	-
SDG 13: Poduzeti hitne mjere na suzbijanju klimatskih promjena i njihovih posljedica	Prioritet 3.1. Efikasno upravljanje otpadom Prioritet 3.3. Poboļšan kvalitet zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih promjena
SDG 15: Zaštiti, očuvati i promovirati održivo korištenje kopnenih ekosistema, održivo upravljanje šumama, suzbijati desertifikaciju te zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i zaustaviti gubitak biološke raznolikosti	Prioritet 3.1. Efikasno upravljanje otpadom Prioritet 3.3. Poboļšan kvalitet zraka realizacijom mjera energetske efikasnosti i ublažavanja klimatskih promjena Prioritet 3.4. Poboļšana sigurnost građana u odnosu na rizike od prirodnih i drugih nesreća
SDG 17: Ojačati instrumente za provedbu i revitalizaciju globalnog partnerstva za održivi razvoj	Prioritet 2.5. Unaprijeđen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga
Razvojni pravac: Društvo jednakih mogućnosti	Strateški cilj I: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam Strateški cilj II: Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenje kvaliteta života za sve građane Strateški cilj III: Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije
SDG 1: Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima	Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa
SDG 2: Okončati glad, postići sigurnost snabdijevanja hranom, unaprijediti kvalitet ishrane i promovirati održivu poljoprivredu	Prioritet 1.3. Poboļšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja Prioritet 2.2. Modernizovan sistem zdravstvene zaštite uz poštivanje principa „Niko ne smije biti isključen“ Prioritet 2.4. Unaprijeđen sportsko-kulturni život Prioritet 3.2. Unaprijeđeni sistemi vodosnabdijevanja, sanitacije i upravljanja vodama
SDG 3: Osigurati zdrav život i dobrobit svih ljudi, svih životnih dobi	Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa Prioritet 2.3. Modernizovani programi i poboļšani uslovi za rad u svim obrazovnim ustanovama
SDG 4: Osigurati inkluzivno i jednako kvalitetno obrazovanje i promovirati mogućnost cjeloživotnog učenja za sve	Prioritet 2.1. Unaprijeđen sektor socijalne zaštite i položaj ranjivih grupa Prioritet 2.5. Unaprijeđen rad lokalne uprave kroz digitalizaciju administrativnih usluga
SDG 5: Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i djevojčice	
SDG 10: Smanjiti nejednakost unutar i između zemalja	-

5. PREPORUKE

Na osnovu izvršene analize razvojnih pokazatelja i provedbe Strategije razvoja Grada Gračanica koja obuhvata planski period 2025-2027.godina, definisane su i određene preporuke koje bi trebale doprinijeti unaprijeđenju provedbe Strategije razvoja Grada, te kreiranja snažnijeg doprinosa integriranom razvoju Grada. Negativni prirodni priraštaj, kao i migracijski tokovi, predstavljaju ključne izazove za demografsku stabilnost Grada, te je za adresiranje demografskog pada u Gradu Gračanica neophodno razviti sveobuhvatne strategije fokusirane na privlačenje i zadržavanje mladih, poboljšanje uslova za porodice, kao i poticanje povratka stanovništva. Navedenom se može doprinijeti kreiranjem povoljnijih uslova za zapošljavanje, stanovanje i pružanjem sistemske socijalne podrške i analizom postojećih mjera pronatalitetne politike i njihovih efekata. S obzirom da je sve veći udio starijeg stanovništva, da je sve više starih i iznemoglih osoba, potrebno je posebnu pažnju toj kategoriji stanovništva

Kao privredno najpotentnijem Kantonu u Federaciji BiH, ključan aspekt razvoja predstavlja ekonomsko osnaživanje, koja obuhvata poticanje rasta malih i srednjih preduzeća, unapređenje poslovnog okruženja i kreiranje programa koji će podržati inovacije i razvoj poduzetništva. Posebna pažnja treba biti usmjerena na povećanje stope zaposlenosti, te smanjenje stope nezaposlenosti kroz usklađivanje obrazovanja sa potrebama tržišta rada, a koje može biti postignuto razvojem novih kurikuluma, jačanjem veza između obrazovnih institucija i privrede, te poticanjem mladih na dalje obrazovanje i specijalizacije.

Pandemija COVID-19 potcrtala je ranjivost zdravstvenog sistema, ali ukazala i na visok nivo fleksibilnosti ovog sektora, te je potrebno kontinuirano nastaviti raditi na poboljšanju kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga. Također, važno je osigurati adekvatnu socijalnu zaštitu i podršku za ranjive grupe, uključujući maloljetnike i osobe sa posebnim potrebama.

Infrastrukturni razvoj, uključujući poboljšanje saobraćajne i komunalne infrastrukture, ključan je za ekonomski i socijalni razvoj Grada, te treba biti usmjeren na modernizaciju postojećih i izgradnju nove infrastrukture i novih infrastrukturnih objekata, s naglaskom na održivost i ekološke standarde. U kontekstu okoliša, potrebno je raditi na smanjenju zagađenja zraka i vode, te unaprijediti upravljanje otpadom. Važno je razviti i primijeniti mjere za smanjenje emisije štetnih gasova, kao i osigurati adekvatno upravljanje otpadom kroz reciklažu i smanjenje količine otpada. Kako bi se sinergijski djelovalo u svim oblastima, ključno je razvijati i održavati partnerske odnose između vlasti, privatnog sektora i građana, a kako bi se osigurala koordinacija i zajedničko djelovanje u ostvarivanju strateških ciljeva. Ovo uključuje jačanje dijaloga, transparentnost u donošenju odluka i uključivanje građana u procese planiranja i implementacije projekata. Za uspješnu implementaciju Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2023-2027., ključno je osigurati redovno praćenje i evaluaciju postignutog napretka. Ovo podrazumijeva jasno definisanje indikatora uspjeha, praćenje troškova i izvora finansiranja, te usmjeravanje sredstava prema prioritarnim oblastima. U cilju obezbjeđenja optimalnih uslova za provedbu, ali i praćenje provedbe Strategije te pružanje značajnijeg doprinosa integriranom razvoju Grada, neophodno je nastaviti sa aktivnom implementacijom Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i pratećih podzakonskih akata, a u cilju uspostave što efikasnijeg sistema za planiranje i upravljanje razvojem u Gradu Gračanica, naročito u oblasti trogodišnjeg i godišnjeg planiranja rada organa uprave. Strategija razvoja Grada definiše javne politike i usmjerenje razvoja grada, te je shodno navedenom potrebno provoditi dalje jačanje kapaciteta Odsjeka za lokalni razvoj.

U prvom kvartalu 2025. godine formiran je Razvojni tim Grada Gračanica aktivno uključen u procese planiranja razvoja i upravljanja razvojem i koji je postupao po izrađenim smjernicama za realizaciju projekata koji se finansiraju/sufinansiraju sredstvima donatora pri apliciranju i realizaciji projekata. Potrebno je nastaviti razvijati koncept rada Razvojnog tima, provoditi dalje kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou grada, podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažovani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem, kao i u oblasti upravljanja projektnim ciklusom i pripremi razvojnih projekata, neophodno je kako bi se ojačala komponenta finansiranja razvojnih projekata iz vanjskih izvora.

Sa ciljem privlačenja stranih investicija i donatorske podrške, potrebno je provesti i dodatno usklađivanje implementacionih dokumenata u Gradu Gračanica sa drugim strateškim dokumentima poput Ciljeva održivog razvoja do 2030.godine, Zelene agende za Zapadni Balkan i drugih. Dodatnu pažnju je potrebno posvetiti i jačanju kapaciteta za optimalnu primjenu godišnjeg i trogodišnjeg planiranja rada, monitoringa i izvještavanja na nivou Grada. Koordinirani pristup i direktna usklađenost između strateških i implementacionih dokumenata ključna je karakteristika sistema razvojnog planiranja i upravljanja razvojem, a izradom trogodišnjih i godišnjih planova rada daje se puni smisao strateškim dokumentima tako što se operacionaliziraju ciljevi, prioriteti i mjere te kroz trogodišnje i godišnje planove rada prevode u konkretne projekte i aktivnosti. Isto tako, izradom godišnjih izvještaja o radu i izvještaja o razvoju osiguravaju se informacije o realizovanim programima, odnosno projektima i aktivnostima čime se, između ostalog, sagledavaju i neophodni ulazni elementi za pripremu novog planskog ciklusa. U konačnici, što je usklađenost između strateških i implementacionih dokumenata veća, tako će i sistem razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Gradu Gračanica biti efikasniji. Očekuje se da će se provesti evaluacija u toku Strategije razvoja Grada Gračanica, koja je obavezna u toku 2026. godine, te da će ista doprinijeti navedenim unaprijeđenjima.

Kako bi se sinergijski djelovalo u svim oblastima, ključno je razvijati i održavati partnerske odnose između vlasti, privatnog sektora i građana, a kako bi se osigurala koordinacija i zajedničko djelovanje u ostvarivanju strateških ciljeva. Ovo uključuje jačanje dijaloga, transparentnost u donošenju odluka i uključivanje građana u procese planiranja i implementacije projekata.

U cilju obezbjeđenja optimalnih uslova za provedbu, ali i praćenje provedbe Strategije te pružanje značajnijeg doprinosa integriranom razvoju Grada, neophodno je nastaviti sa aktivnom implementacijom Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i pratećih podzakonskih akata, a u cilju uspostave što efikasnijeg sistema za planiranje i upravljanje razvojem u Gradu Gračanica, naročito u oblasti trogodišnjeg i godišnjeg planiranja rada organa uprave. Ističe se problem nedostatka kvalitetnih indikatora, nedostatka dostupnih podataka pa je potrebno kvalitetnije prikupljanje podataka, organizovanje baza podataka i praćenje stanja kroz indikatore koji su usklađeni sa međunarodnim bazama podataka i statistikama. Potrebno je raditi na mjerama koje će osigurati kvalitetnije uslove života i rada cjelokupnog stanovništva, posebno onih grupa koje su u riziku od socijalne isključenosti i siromaštva.